

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: **«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ США ТА КНР»**

Виконав:
студент 4 курсу групи УО-41
спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини
освітньої програми
«Міжнародні економічні відносини»
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

Ветров Я.Ю

Керівник: к.е.н., доц. Коваленко Р.С
Рецензент:

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин та
логістики
Зайцева А.С.

«___» _____ 2025 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Ветрову Ярославу Юрійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Сучасний стан та перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР

керівник роботи: Коваленко Роман Сергійович к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від 05.02.2025р. №4001-5/313

2. Строк подання студентом роботи 21.05.2025

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

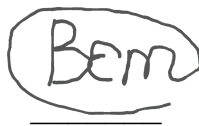
Основні види та форми економічних відносин між країнами; Міжнародна торгівля, як основна форма міжнародних економічних відносин; Торговельна складова двосторонніх відносин; Інвестиції та науково-технічний обмін між США ТА КНР; Перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Теоретичні основи дослідження економічних відносин між країнами
2	Особливості двосторонніх економічних відносин між США та КНР

5. Дата видачі завдання 15 грудня 2024 року

Студент

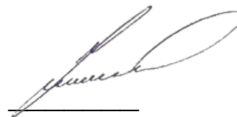

підпис

Ветров Я.Ю.

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

Коваленко Р.С.

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Ветров Я.Ю. : Сучасний стан та перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР: кваліфікаційна робота бакалавра [Рукопис]. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 40 с.

Кваліфікаційна робота бакалавра присвячена дослідженню сучасного стану та перспектив розвитку відносин між США та КНР. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, містить 15 рисунків, 2 таблиць, список використаних джерел із 61 найменування.

У першому розділі досліджено теоретичні основи економічних відносин між країнами.

У другому розділі визначено особливості двосторонніх економічних відносин між США та КНР.

Ключові слова: Дослідження, економічні відносини, КНР, конкуренція, міжнародна торгівля, США.

ABSTRACT

Vietrov Y.Y. : The current state and prospects for the development of economic relations between the United States and China: a bachelor's thesis [Manuscript]. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2025. 40 p.

The bachelor's thesis is devoted to the study of the current state and prospects of development of relations between the United States and China. The work consists of an introduction, two chapters, conclusions, 15 figures, 2 tables, and a list of 61 references.

The first section examines the theoretical foundations of economic relations between the two countries.

The second section identifies the peculiarities of bilateral economic relations between the United States and China.

Key words: China, competition, economic relations, international trade, research, the USA.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ КРАЇНАМИ.....	9
1.1 Основні види та форми економічних відносин між країнами.....	9
1.2 Міжнародна торгівля, як основна форма міжнародних економічних відносин.	17
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ДВОСТОРОННІХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ США ТА КНР	25
2.1 Торговельна складова двосторонніх відносин між США та КНР	25
2.2 Інвестиції та науково-технічний обмін між США ТА КНР.....	32
2.3 Перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР	39
Висновки до другого розділу	47
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми: Сучасний стан економічних відносин між США та Китаєм залишається складним і напруженим, оскільки дві найбільші економіки світу є одночасно взаємозалежними партнерами та стратегічними суперниками. Попри значний обсяг товарообігу, торговельні війни, санкції та технологічні обмеження істотно впливають на їхні відносини. З 2018 року, коли США запровадили підвищені мита на китайські товари, економічне суперництво між двох країн лише загострилося. У відповідь Китай також встановив відповідні обмеження на імпорт американської продукції, що спричинило дисбаланс і нестабільність у міжнародній торгівлі.

Однією з ключових сфер напруженості є сектор технологій. Сполучені Штати перешкоджають доступу китайських компаній до критично необхідних технологій, особливо у сфері напівпровідників, штучного інтелекту та телекомунікаційного оснащення. До того ж, адміністрація США встановила суттєві обмежувальні заходи на експорт високотехнологічних мікросхем до Китаю, що змусило керівництво КНР нарощувати зусилля із заміщення імпорту та розвивати власну напівпровідникову індустрію.

Окрім технологічної конфронтації, фінансовий фактор є надзвичайно важливим. Американські регулятори жорсткіше ставляться до китайських компаній, які котируються на американських фондових біржах, вимагаючи від них підвищення прозорості у фінансовій звітності. У перспективі це може призвести до зменшення присутності китайських корпорацій на американському фондовому ринку. Водночас Китай поступово скорочує свої інвестиції в державні облігації США, що є важливим сигналом щодо зміни довгострокової фінансової стратегії.

Перспективи економічних відносин між США та Китаєм значною мірою будуть залежати від зміни геополітичної ситуації, подальших змін у політичному керівництві двох країн та здатності знаходити компроміси у торговельних, інвестиційних та безпекових питаннях. Незважаючи на напружені відносини, обидві країни залишаються взаємозалежними: Китай залишається одним з

найбільших постачальників продукції до США, а американські корпорації мають значні інтереси на китайському ринку. Тому подальша ескалація торговельних і технологічних протистоянь може мати серйозні наслідки не лише для двох економік, а й для всього світу. Тому ймовірними сценаріями є як подальше посилення суперництва, так і можливість проведення переговорів, які б передбачали досягнення компромісів у стратегічно важливих сферах.

Ступінь вивчення проблеми: Досліджувану тему вивчали видатних вчених у галузі економіки та міжнародних відносинах. Вивчали дану проблему: Грехам Аллісон, Девід Шамбоу, Джеффри Сакс, Ху Анганг, Есвар. Прасад, Ентоні Даунс

Серед вітчизняних вчених варто виділити роботи С. Якубовського, М. Андрощук, О. Макарової, В. Панченка, О. Довгаль, Н. Городні, О. Шевчук.

Мета і завдання: Визначити особливості та перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР.

- Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання:
- Дослідити економічні відносини, як наукову категорію.
- Визначити основні види та форми економічних відносин між країнами.
- Проаналізувати торговельну складову економічних відносин між США та Китаєм.

- Дослідити на якому рівні знаходяться інвестиції та науково-технічний обмін між США ТА КНР.

- Визначити перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР.

Об'єкт дослідження – економічні відносини між країнами.

Предмет дослідження – особливості розвитку економічних відносин між США та КНР.

Використані методи дослідження: У науковій роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їхньому розвитку та взаємозв'язку. Під час вирішення завдань, поставлених у дослідженні, застосовано: метод історичного аналізу (для дослідження історії відносин між державами); метод спостереження (для

моніторингу сучасного стан відносин між США та Китаєм); метод аналізу (для аналізу перспектив розвитку економічних відносин між країнами); статистико-економічний метод (для побудови статистичних таблиць, що дадуть змогу проаналізувати стан розвитку відносин між країнами); графічний метод (для побудови та наочної демонстрації отриманих у ході дослідження результатів).

Інформаційною базою дослідження є матеріали Світового Банку, монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів, наукові публікації в спеціальних виданнях та інші статистичні ресурси.

Апробація результатів дослідження: Дана кваліфікаційна робота пройшла апробацію на XX всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин», де було опубліковано тези на тему «Зовнішньоекономічна політика США».

Структура та обсяг роботи: Робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків; містить 40 сторінок тексту, 15 рисунків, 2 таблиць. Список джерел містить 61 найменування.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ КРАЇНАМИ

1.1 Основні види та форми економічних відносин між країнами

Міжнародні економічні відносини, як одна із найголовніших складових відносин між країнами має багато різноманітних форм, з яких вона саме і складається, до таких відносять: міжнародну торгівлю, яка є основною серед економічних взаємодій між країнами, також сюди відносять такі важливі форми економічної взаємодії, які забезпечують світове економічне процвітання міжнародний рух капіталів, міжнародна міграція робочої сили, міжнародний обмін технологіями, міжнародні кредитні та валютні відносини [1].

Рис.1.1. Основні форми міжнародних економічних відносин [1]

Міжнародний рух капіталу є одним із фінансових ресурсів, який необхідний для забезпечення виробництва певного товару, що задовольняє певні потреби країни та її населення. З отриманням певних вигод, зокрема у вигляді прибутку, він може переміщуватися з однієї країни в іншу з визначеною метою. Країни, як суб'єкти економічних відносин, можуть брати кредити та позики від інших суб'єктів, таких як інші більш розвинені країни та окремі міжнародні організації, які можуть надати кредити в будь-якій формі. Будь-яка країна, яка є учасником міжнародних економічних відносин, може здійснювати на території іншої країни інвестиційну діяльність, або отримувати прибутки від такої діяльності на її території від інших учасників міжнародних економічних відносин. Цей вид економічних відносин між різними суб'єктами є важливою складовою, яка

забезпечує здійснення імпортої діяльності, завдяки чому здійснюється найважливішою форма МЕН це міжнародна торгівля [1].

Велика кількість дослідників вважають міжнародний рух капіталу базовим явищем, що забезпечує та супроводжує фінансово-економічну діяльність. Міжнародні рух капіталу також часто називають або визначають як транскордонний переміщення активів у різних формах, які при цьому можуть змінюватися під впливом різноманітних явищ, що виникають у процесі міжнародних економічних відносин [2].

Сьогодні міжнародний рух капіталу:

1. Сила, що стимулює процеси глобалізації;
2. Забезпечує стабілізацію платіжного балансу країн.

Слід зазначити, що поряд з міжнародним капіталом існує явище, яке забезпечує міжнародний рух капіталу інвестиції, які здійснюються в різні сектори економіки. Також на міжнародний капітал та інвестиції впливає волатильність валютних курсів [2].

На міжнародний рух капіталу впливають геополітична напруженість та зростання інфляції, які впливають на інвестиційні потоки [3].

Рис.1.2. Форми руху міжнародного капіталу [4]

Державний капітал – це усі засоби, які є на балансі країни, які вони можуть спрямувати закордон, зокрема у вигляді інвестицій, або які надійдуть на рахунок державного бюджету з іншої країни. Найпопулярнішими видами такого

надходження може бути отримання якихось грантових програм та грошова допомога яка надається країні від інших країн [5].

Приватний капітал – це вид капіталу, який включає кошти приватних компаній, отримані або відправлені за кордон. Цей тип капіталу охоплює кредитні ресурси на розвиток бізнесу, міжбанківські кредитні операції, а також може використовуватися для інвестицій.

Підприємницький капітал – це кошти, які підприємець інвестує з метою отримання доходу в майбутньому. Якщо цей вид капіталу виводиться за кордон, це означає, що компанія або переміщується, або відкриває нове представництво в іншій країні. Підприємницький капітал, у свою чергу, поділяється на прямі та портфельні інвестиції [6].

Прямі іноземні інвестиції це часткова участь іноземного суб'єкта в компаніях або проектах різного типу. Особи, які займаються прямими іноземними інвестиціями, зазвичай розглядають інвестиційні проекти, розташовані в країнах з привабливим інвестиційним кліматом і відкритою економікою. Обсяги ПІІ вимірюються не лише в грошовому еквіваленті, але й у вигляді передачі технологій, кваліфікованих кадрів та ефективного менеджменту. Приплив прямих іноземних інвестицій у відсотках до валового внутрішнього продукту є важливим показником інвестиційної привабливості країни як місця для довгострокового інвестування [7].

ПІІ – це прямі інвестиції компаній або урядів в іноземні компанії чи проекти. На них припадає трильйони грошових потоків по всьому світу, причому Сполучені Штати та Китай лідирують за обсягами притоку ПІІ. ПІІ можуть становити значну частину загального ВВП малих країн та країн, що розвиваються.

Ініціатива Китаю, відома як «Один пояс, один шлях», є яскравим прикладом прямих іноземних інвестицій. Вона передбачає зобов'язання Китаю інвестувати значні обсяги ПІІ в низку інфраструктурних програм в Африці, Азії і навіть у деяких частинах Європи.

Програма зазвичай фінансується китайськими державними підприємствами та організаціями, які мають тісні зв'язки з китайським урядом. Інші країни та міжнародні організації, включаючи Японію, США та Європейський Союз, мають подібні програми [7].

Таблиця 1.1

Види прямих іноземних інвестицій

Види	Характеристика
Горизонтальний	Це коли суб'єкт виходить на новий для себе ринок, при цьому діяльність суб'єкту залишається без змін.
Вертикальний	Це коли компанія знаходить для себе нового постачальника, для того щоб покращити своє виробництво.
Конгломерат	Та ситуація, коли економічний суб'єкт інвестує, або купує іншу компанію і починає виготовляти, або надавати інші послуги, що до цього виготовляла компанія.
Платформа	Останній тип відноситься до розширення бізнесу за кордоном, але все, що там виробляється, експортується в третю країну.

Джерело [8]

Як ми бачимо, прямі іноземні інвестиції можуть відрізнятися за своїм типом, або характером діяльності економічного суб'єкта. Найпопулярнішим типом, є платформа, так як його найактивніше використовують ТНК. Наприклад, компанія Apple виготовляє свою продукцію на заводах у Китаї, але виробник зареєстрований у США [8].

Портфельні іноземні інвестиції – покупка акцій, облігацій іншої держави на біржах. Даний тип інвестування є менш популярним та поширеним, ніж прямі іноземні інвестиції, оскільки портфельні інвестиції можуть бути швидко розпродані та іноді розглядаються як короткострокові спроби заробити гроші, а не як довгострокові інвестиції в економіку [9].

На прямі іноземні інвестиції також можуть впливати різні зовнішні чинники, зокрема фактори політичної напруженості і також можна натрапити на низько ліквідні інвестиції у країнах, що розвиваються через часту волатильність ринків у них [10].

Позиковий капітал – гроші, що взяті під певні зобов'язання для використання для розвитку виробництва, або взяті для інвестування у ті чи інші активи, які у майбутньому принесуть прибуток суб'єкту економічної діяльності. Суттєвим недоліком, такої форми зобов'язання що у разі отримання збитків, все одно доведеться повертати кредитору ті активи, які були взяті під боргове зобов'язання [11].

Також однією з основних форм економічних відносин є міжнародна міграція робочої сили. Дана форма характеризується тим, що працездатна частина населення переміщується з однієї країни, здебільшого менш розвиненої до іншої країни здебільшого більш розвинених, або тих у яких більш стабільна ситуація у різних сферах життя. Причинами виникнення такого типу відносин: політичні, культурні, релігійні, національні або військові [12].

Станом на сьогоднішній день у світі є велика кількість мігрантів, точну кількість назвати неможливо, але це близько сотні мільйонів у всьому світі. Роль трудових мігрантів полягає у тому, що вони можуть допомогти країнам розвиватися і також вони дозволяють заповнити той дефіцит робочих місць, який є у країні, яка прийняла у себе мігрантів. З іншого боку, процес міграції несе у собі виклики, які мають у собі проблеми з управлінням, захисту мігрантів та міжнародного співробітництва [13].

На сьогоднішній день, виділяють такі напрямки робочих мігрантів:

1. Міграція з країн з невисоким рівнем розвитку до розвиненіших країн.
2. Міграція у межах промислово розвинутих країн.
3. Міграція в середині країн, що знаходяться на стадії свого розвитку.
4. Міграція висококваліфікованих фахівців, у тому числі науковців, до країн з найвищим рівнем розвитку [12].

Міграція робочої сили може покращити не лише економічну ситуацію в країні, але і покращити демографічну ситуацію. Зараз у багатьох країнах спостерігається демографічна криза, тому таким чином країни можуть подолати таку важливу для кожної країни проблему.

Технології є важливою складовою розвитку людства, і саме передача та обмін технологіями є однією з важливих складових взаємодії між країнами. Міжнародний обмін технологіями сьогодні забезпечує сталий розвиток усіх процесів у тому числі і економіці.

Передача технологій здійснюється зазвичай на комерційній, або некомерційній основі.

До некомерційних способів відносяться:

1. Науково-технічні публікації.
2. Ярмарки.
3. Спільні розробки з партнерами [14].

Некомерційні способи – це та ситуація, коли суб'єкт маючи певні ліцензійні угоди, патентує свій винахід і за це він отримує винагороду за майбутнє використання свого винаходу іншими суб'єктами.

Така винагорода, може бути у формі різних виплат такі як роялті, коли автор винаходу отримує виплати у визначений період у вигляді певних відсотків. Також ще виділяють паушальні платежі, коли винахідник отримує визначену суму, яка прописана в угоді між винахідником та суб'єктом, який бажає використати винахід. Такий тип виплат здійснюється декілька разів за час використання продукції.

До нових форм передачі технологій також вирізняють: інжиніринг, франчайзинг, ноу-хау, ліцензійні угоди.

Інжиніринг – це коли суб'єкт, що придбав права на технологію отримує повний супровід на усіх етапах впровадження товару. На кожному з етапів суб'єкт що придбав право на використання, отримує усі необхідні консультації.

Франчайзинг – це ще один спосіб, за допомогою якого суб'єкти господарювання можуть передавати технології. Він визначається тим, що велика фірма ТНК має можливість надати іншій фірмі або компанії можливість працювати і виробляти продукцію, зберігаючи при цьому назву і торгову марку першої компанії, яка винайшла продукт або послугу. Для здійснення цього ТНК надає всі необхідні для роботи матеріально-технічні ресурси. Від цього

отримують переваги всі сторони. ТНК розширюється на нові ринки, а менший виробник отримує майже повністю готову бізнес-стратегію [14].

Таким чином, ми бачимо, що і така форма як франчайзинг на гарантує успішного бізнесу. Тому що, така форма передачі прав на бізнес також залежна від ряду чинників, як і інші види бізнесу [15].

Ноу-хау – одна з найпоширеніших форм міжнародного обміну технологій. Під час якої здійснюється саме технологія процесу виробництва, яка включає у себе різні аспекти фінансова та технологічна. Часто дану форму можуть сплутати з інжинірингом, проте на відміну від інжинірингу компанія отримує не лише консультації, а і супровід на усіх етапах впровадження технології, або виробництва продукції [16].

Ліцензійна угода – той випадок коли договір укладається між власником ліцензії, або суб'єктом який має право власності на марку, товар, або якусь послугу. У свою чергу він на правах власника може надавати право на використання товару у своїй діяльності іншому суб'єкту [17].

У ліцензійних угодах чітко викладаються керівні принципи, правила та умови, що стосуються використання торгової марки, патенту чи торгової марки ліцензіара [18].

Таким чином, технології можуть передаватися у багатьох формах ми побачили, що технології не стоять на місці і можуть передаватися у багатьох формах, які охоплюють різні види співпраці між економічними суб'єктами.

Міжнародні валютні відносини – це сукупність фінансових відносин, які здійснюються у валюті, коли здійснюються розрахункові операції між економічними суб'єктами за товари або послуги.

Валютні відносини здійснюються за допомогою валютної системи, яка виступає організаційною формою і здійснює їх регулювання.

У свою чергу валютна система поділяється на 3 рівні, без яких неможливо функціонування міжнародних валютних відносин

1. Національна валютна система – та частина фінансової системи, регулювання над якою здійснюється внутрішнім законодавством тієї чи іншої

країни. Національна валютна система є одним із стабілізаторів економічної стабільності всередині країни. Національна система також відіграє важливу роль у здійсненні міжнародних розрахунків, таким чином конвертуючи їх у якусь загальносвітову валюту [19].

2.Регіональна валютна система – створена всередині певного об'єднання згідно певного договору між учасниками валютна система. Прикладом такої валютної системи є країни ЄС, які прийняли валюту євро, як національну, але це зробили не всі.

3.Світова валютна система – система, де функціонують усі міжнародні відносини. До неї входять механізми регулювання валютних відносин між країнами, які регулюються відповідно до принципів міжнародного права [19].

Міжнародна валютна система виконує наступні основні завдання серед яких спрощення валютних операцій, забезпечення справедливого механізму функціонування валютних розрахунків між країнами, інтеграція країн до світової валютної системи таким чином забезпечується постійного та безперебійного функціонування світової валютної системи, яка допомагає здійснювати операцію між суб'єктами різних країн [19].

Міжнародні кредитні відносини – це форма відносин між економічними суб'єктами різних країн, що базується на позиції від одного міжнародного суб'єкту іншій стороні.

Міжнародні кредитні відносини, здійснюються на принципах: зворотності, обов'язковості, платоспроможності, мети, плановості.

Міжнародний кредит – своєрідна форма міжнародного капіталу, коли певна частина капіталу надається під якийсь відсоток та зобов'язання, що закріплені договором.

До функцій міжнародного кредиту можна віднести:

1.Забезпечення розширеного та ефективного відтворення процесів міжнародної економіки.

2.Стимулювання зовнішньоекономічної діяльності країн.

3.Ефективний перерозподіл коштів у світовій економіці.

4.Можливість залучення додаткового фінансування для окремих країн, зі слабкою економікою.

Фактори, що впливають на поширення міжнародних кредитних відносин: укріплення ролі ТНК у світовій економіці, інтернаціоналізація виробництва і капіталу, відкритість економік різних країн, глобалізаційні процеси [19].

Слід зазначити, що міжнародні кредитні відносини, можуть відіграти як позитивну роль у відбудові економіки для країни, але також можуть створити дуже потужні боргові зобов'язання, які призведуть країну до ще більшої кризи. Яскравим прикладом такої ситуації може бути Греція, яка після кризи активно брала міжнародні кредити, але потім була неспроможна виплатити їх.

1.2 Міжнародна торгівля, як основна форма міжнародних економічних відносин.

Міжнародні економічні відносини – невід'ємна частина взаємодії між різними суб'єктами, що територіально знаходяться в інших країнах. Даний тип взаємодії між країнами виникає на основі виробництва, розподілу, обміну і споживання різних товарів та послуг, і найголовніше міжнародного поділу праці, який знаходиться в межах світового господарства [20].

Вважається, що економічні відносини між країнами функціонують та розвиваються завдяки процесам інтернаціоналізації й транс націоналізації виробництва, які є основою міжнародної економіки. Слід також відзначити, що на забезпечення міжнародних економічних відносин, впливають різного роду чинники: політичні, соціально-економічні, правові [21].

Міжнародна торгівля є основною формою економічних відносин між різними суб'єктами, вона забезпечує функціонування фундаментальних процесів у межах світового господарства. У ході розвитку міжнародних економічних відносин, міжнародна торгівля, як основна форма економічних відносин пройшла довгий шлях еволюції від разових операцій у морі до величезних масштабів виробництва, де можна підписувати контракти через смартфони знаходячись у різних країнах.

На сьогоднішній день, країни активно працюють у третинному секторі економіки, таким чином розвиваючи сектор торгівлі послугами. Сьогодні це дуже важливий сектор, який пришвидшує та поживляє світові темпи економічного зростання і новації, які розроблені у третинному секторі економіки, дозволяють розвивати перший та другий сектор економіки. Найпопулярнішими послугами на ринку є фінансові, страхові, транспортні та логістичні, які забезпечують сталий розвиток економіки у всьому світі [22].

Міжнародна торгівля дозволяє країнам розширити свої ринки і отримати доступ до тих товарів та послуг, до яких раніше у неї був обмежений доступ або дорожчі всередині країни [23].

Існує дві точки зору стосовно ведення міжнародної торгівлі: вільна торгівля та протекціонізм.

Вільна торгівля – одна з теорій, яка не створює ніяких перешкод для заходження на ринок торговельних гравців з інших країн. У такому випадку країна, навпаки сприяє зовнішньому інвестуванню [23].

У свою чергу існують країни, які притримуються політики протекціонізму. Протекціонізм – та форма, коли країна навпаки не дозволяє заходити на внутрішній ринок зовнішнім гравцям. У такому випадку країна застосовує такі методи регулювання, а саме квоти, тарифи та субсидії [23].

Важливою є роль міжнародної торгівлі у стимулюванні конкуренції, таким чином це дозволяє кожній країні стимулювати локального виробника того чи іншого товару, або послуги [5].

Також, варто відзначити, що дана форма міжнародних економічних відносин усе тісніше переплітається з іншими різними формами економічних відносин між країнами, що ще раз підтверджує що саме вона є базисом для функціонування економічних відносин, особливо в умовах глобалізації.

Для більшого розуміння суті міжнародної торгівлі важливим є розглянути основні теорії даної форми економічних відносин.

Меркантилізм – вважається першою економічною теорією, що поклала початок розвитку розуміння уявлень основних процесах у міжнародній торгівлі.

Дана теорія була розроблена Томасом Манном, Чарльз Дейвіантом та Жаном Батістою Колбертом. Основною думкою меркантилістів було те що багатство та розмір економічного благополуччя країн залежить від кількості запасів золота, яку ті мають у своєму розпорядженні. Це пояснювалося тим, що наявні запаси країни можуть розвивати ті галузі, які є збитковими і головне забезпечувати країні усе необхідне для повноцінного зростання. Також, вчені пропонували, що експорт має бути в перевазі над імпортом, тому що таким чином коли країна експортує, то вона здатна забезпечити економічне зростання країни. Також, характерною думкою для даної концепції є те що, усе багатство має бути зосереджене у центральних країнах, тобто у метрополіях, а не у колоніях чи перефіріях [19].

Модель Д. Х'юма – це перша концепція, яка стала альтернативою моделі меркантилізму, згідно якої було відображено, що якщо внаслідок підтримки позитивного сальдо балансу приплив золота, може збільшити пропозицію грошей у середині країни, і таким чином може відбутися зниження конкурентоспроможності країни. І навпаки вихід золота за межі країни здатен призвести до падіння цін у середині країни тим самим піднявши рівень конкурентоспроможності країни. Отже, можна зробити висновок, що країни не мають змоги постійно підтримувати позитивний торговельний баланс, тому що дані показники мають залежність від багатьох економічних чинників, які перешкоджатимуть цьому.

Теорія абсолютних переваг – засновником цієї теорії вважається А. Сміт, на його думку основним багатством народу є міжнародний поділ праці і спеціалізація, тобто ті товари та послуги на яких спеціалізується країна. Суть теорії Сміта полягає у тому, що країни експортують ті товари на які йдуть менші витрати і імпортують ті товари, які в свою чергу виробляють інші країни з меншими витратами на виробництво. На думку, економіста уряди країн мають підтримувати концепцію відкритості ринків, для того щоб забезпечити, країни мають надавати переваги тим товарам у виробництві яких вони спеціалізуються

і мають обмінювати їх на ті товари, які для них не є профільними, зовнішня торгівля є одним із стимуляторів економіки [19].

Теорія порівняльних переваг – дана теорія базується на тих самих основах, що і теорія абсолютних переваг. Теорію розвинув Д. Рікардо, який додав у теорію А. Сміта поняття альтернативних витрат. Це термін, який порівнює ціну декількох товарів на внутрішньому ринку, яка виражається у співвідношенні кількості робочого часу та часу витраченого на виробництво. Отже, суть теорії полягає у тому, що торгівля стане вигіднішою незважаючи на той факт чи є виробництво абсолютно вигіднішим відносно інших, якщо країни, що мають певну спеціалізацію у виробництві у товарів, на які вони витрачають менше коштів відносно інших учасників ринку.

Теорія Хекшера-Оліна – теорія шведських вчених, яка демонструє, що торгівля між країнами пояснюється таким явищем, як надлишки дефіцит факторів виробництва. Отже, кожна країна експортує товари яких має надлишок у факторах виробництва, а імпортує ті для виробництва яких має дефіцит.

Однак, одним з недоліків даної стратегії, є те що вона не враховує коливання забезпеченості країн необхідними для виготовлення товарів факторами виробництва. Зокрема до таких відносять: міграція робочої сили, науково-технічний обмін та міжнародний рух капіталів [19].

Парадокси Леонтьєва – на основі теорії Хекшера-Оліна, він довів, що США замість того, щоб продавати іншим країнам капіталомісткі товари, то натомість вони продавали працемісткі, в обмін на відносно капіталомісткі, а не працемісткі. Для доведення цього твердження вчений поділив американську промисловість на 50 секторів, і для кожної галузі він розрахував витрати праці та капіталу на одиницю товару. Після цього він використав структуру експорту США і розрахував затрати капіталу і праці, що були необхідні для виробництва базового експортного набору, вартість якого становила 1 млн. дол. США. І ті ж самі дії він зробив і з американським імпортом. Таким чином, у ході проведення дослідження було доведено, що теорія Хекшера-Оліна не працює на практиці. І було розвинено те що у майбутніх дослідженнях, які робилися на основі теорії

шведських вчених до факторів виробництва додавали ще технології та кваліфікацію робочої сили [19].

Теорія життєвого циклу товару – розроблена концепція Раймондом Верноном, згідно якої деякі види продукції мають життєвий цикл, що складається з 4 етапів: впровадження, зростання, зрілість та занепад.

Етап впровадження виникає у зв'язку з виникненням якоїсь потреби, яку необхідно закрити. Зазвичай перший етап виникає у країнах з високим рівнем промисловості, які мають усі необхідні складові для виконання цього етапу. Слід зазначити, що на цьому етапі лише задовольняють потребу внутрішнього споживача.

Вже на етапі зростання, країна автор розробки починає випуск своєї продукції закордон. Таким чином, це дає можливість перевірити, як підуть продажі на зовнішньому ринку, створює можливість розширити виробництво на зовнішніх ринках. Також на даному етапі виявляються слабкі місця у процесах, що пов'язані з технологічним устаткуванням продукції.

На третьому етапі відбувається, перехід технологій до країн, які мають нижчий розвиток технологій та промисловості. Вироблений товар стає явищем стандартизованим.

На етапі занепаду, у високорозвинених країнах виробництво поступово спадає, і починається пошук виготовлення нових товарів, що здатні будуть задовольнити попит споживача. У той же час у слаборозвинених країнах виробництво продовжує працювати, і з цих країн починається експорт до інших країн [19].

Таким чином, дана теорія закріплювала лише статус США, як світового гегемона відводивши іншим високорозвиненим країнам, лише деякі сектори виготовлення необхідної продукції для задоволення внутрішніх та світових потреб. І ще можна додати, що слаборозвинені країни зі своїм розвитком технологій не могли підібратися до світових лідерів [19].

Теорія подібності країн – теорія розроблена Стефаном Б. Ліндером, у якій він наводить думку, що американські товари, які задовільнили попит у США

підкорили зовнішні ринки Європи через те що, американське населення вже було готове до відкриття та впровадження більш високо технологічних товарів. І таким чином, він закріпив уявлення про теорії, що виробники виходять на зовнішній ринок, коли товар був оцінений національним споживачем, а вже потім маючи достатню кількість необхідного ресурсу, країни виходять на зовнішні ринки. Також, найчастіше виробники звертаються до зовнішніх ринків, що найбільше схожі за торговельною структурою і за рівнем доходів споживачів [19].

Теорія конкурентних переваг – теорія, що розроблена Майклом Портером, яку він висунув у своїй праці «Конкурентна перевага країн». У цій теорії він виділив чотири властивості країн, які в основному і формують конкурентне середовище за здобуття найвигідніших умов торгівлі.

1. Кваліфікована робоча сила та високоякісна інфраструктура, що необхідна для розвитку власної продукції та конкуренції у будь-якій галузі, тобто дані фактори є рушійною силою, будь якого виробництва. Слід зазначити, що потрібно завжди вдосконалювати процеси, завдяки яким дані фактори виробництва виведуть продукцію на якісно новий рівень.

2. Умови попиту – дана властивість у першу чергу показує ефект масштабу і наголошує на тому, що внутрішній попит здатен визначити швидкість впровадження новітніх технологій у виробництво [19].

3. Підтримка споріднених галузей забезпечення таких галузей економічною підтримкою дає перевагу виробникам в інших галузях. Таким чином, одна галузь доповнює іншу галузь, що дає змогу країнам диференціювати власне виробництво [19].

4. Конкуренція – джерело конкурентоспроможності на внутрішньому ринку є запорукою успішного виходу на зовнішні ринки і дає змогу успішно боротися із зовнішніми конкурентами. Важливою запорукою реалізації цього фактору є грамотне співвідношення цілей та стратегій фірми до рівня конкуренції.

Важливою умовою конкурентоспроможності на зовнішніх ринках згідно цієї стратегії є реалізація усіх чотирьох факторів, що впливають на роль країни на міжнародному ринку виготовлення тієї чи іншої продукції [19].

Важливою умовою також є підтримка виробників урядами національних виробників, і створення сприятливих умов для функціонування компаній.

Таким чином, ми проаналізували різні погляди на таку важливу форму міжнародних економічних відносин, як міжнародна торгівля, яка є основою економічних відносин між країною. Можемо стверджувати, що усі теорії мають схожий базис і формувалися під впливом еволюції людства і навколишніх умов, які безпосередньо впливають на економічні відносини між країнами [19].

Висновки до першого розділу

1. До форм економічної взаємодії відносять міжнародний рух капіталів, міжнародна міграція робочої сили, міжнародний обмін технологіями, міжнародні валютні відносини та міжнародні кредитні відносини. Усі ці форми мають забезпечувати сталий розвиток світового суспільства. Міжнародний рух капіталів є основою багатьох економічних процесів, що відбуваються між країнами. Капітал буває державний, приватний, підприємницький. Важливим аспектом міжнародного руху капіталів є інвестиції, які бувають прямими та портфельними. Прямі іноземні інвестиції дозволяють країнам підвищувати свій міжнародний імідж. На міжнародний рух капіталів також впливають різні зовнішні чинники, зокрема геополітичні. Наступною формою є міжнародна міграція, яка включає у себе переміщення осіб закордон, через причини різного характеру. Міграція може відігравати позитивну роль для країни, яка приймає у себе мігрантів це додає кваліфіковану робочу силу, особливо якщо говорити про найрозвиненіші країни. Також наразі однією з провідних та найважливіших форм економічних відносин між країнами є обмін технологіями, який може відбуватися на різних умовах. На сьогоднішній день будь яка форма економічних відносин не може відбуватися без міжнародних валютних відносин. Міжнародні валютні відносини мають різні рівні, які і формують ті світові відносини: національна валютна система, регіональна валютна система і нарешті світова

валютна система. Що стосується міжнародних кредитних відносин, то вони мають принципи на яких вони базуються. Міжнародний кредит здатен стимулювати розвиток економіки у тих країнах, де це необхідно, але водночас може спричинити і кризу, наприклад як це було у таких країнах, як Греція.

2. Міжнародна торгівля – провідна форма економічних відносин між країнами. Дана форма економічних відносин безпосередньо впливає та бере участь в усіх інших формах міжнародних відносин. З нею пов'язаний і міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародні валютні та фінансові відносини між країнами. На усі ці процеси вплив має міжнародна торгівля. На сьогоднішній день з розвитком глобалізації процеси міжнародної торгівлі стали простішими та більше інтегрованими. Країни за типом ведення міжнародної торгівлі поділяються на країни з вільною торгівлею та країни, що прагнуть захистити власного виробника від зовнішнього конкурента – протекціоністи. На нашу думку, обидва режими мають свої переваги та недоліки. Важливим елементом розвитку міжнародної торгівлі є впровадження технологій у виробництво своїх профільних галузей, за допомогою яких можна буде реалізувати весь той потенціал, який має країна. Також нами було розглянуто та проаналізовано основні теорії міжнародної торгівлі. У ході виконання роботи, на основі даних теорій можемо зробити висновки, що міжнародна торгівля пройшла довгий шлях еволюції від угод в портах і продажі якогось базового набору товарів до угод, до цифровізації багатьох процесів та продажі не тільки товарів, а і послуг.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ДВОСТОРОННІХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ США ТА КНР

2.1 Торговельна складова двосторонніх відносин між США та КНР

Торговельні відносини між Сполученими Штатами та Китаєм є одними з найважливіших та найскладніших у сучасному світі. Дві найбільші економіки світу відіграють ключову роль у формуванні світової торговельної політики, впливаючи на фінансові ринки, технологічний розвиток та геополітичний баланс. З одного боку, Китай є основним експортером товарів до Сполучених Штатів, забезпечуючи американських споживачів дешевою електронікою, текстилем, побутовою технікою та іншими споживчими товарами. З іншого боку, Сполучені Штати постачають Китаю високотехнологічне обладнання, літаки, енергоносії та сільськогосподарську продукцію. Однак ця економічна взаємозалежність супроводжується постійними суперечками, що охоплюють питання торговельного балансу, інтелектуальної власності, технологічного домінування та геополітичного впливу.

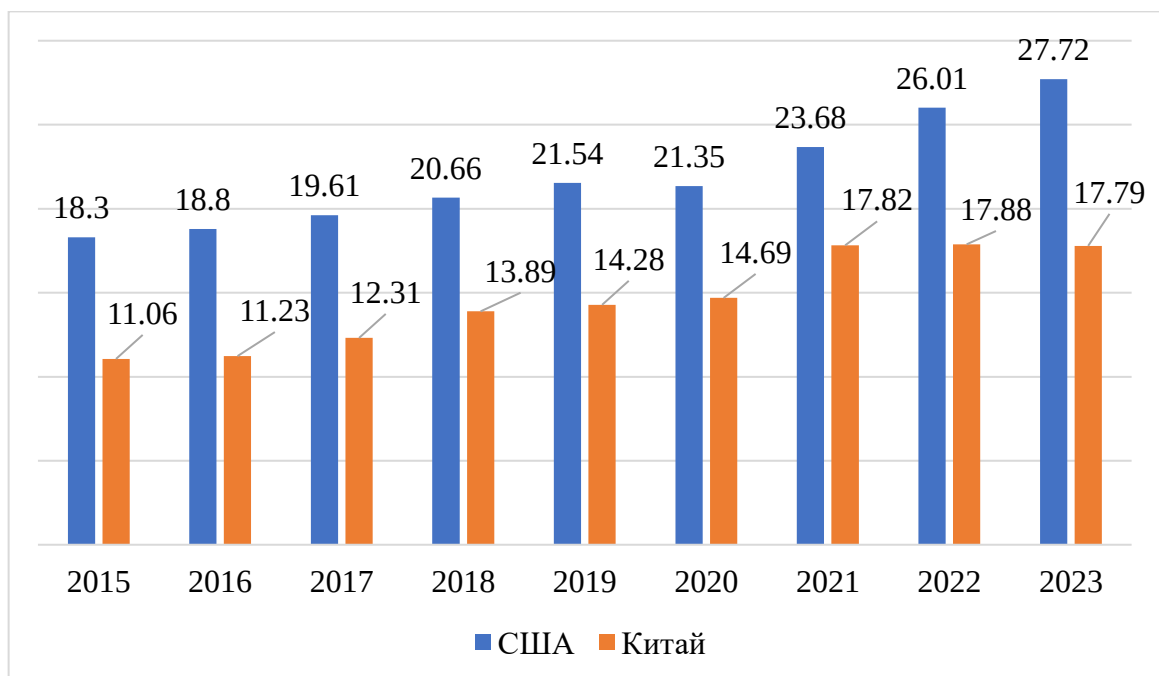

Рис.2.1. Порівняльна характеристика ВВП США та КНР у трлн. Дол. США з 2015 по 2023 рр. [24,25]

На графіку ми бачимо, як змінювалися показники ВВП США та КНР у період з 2015 по 2023 рік. Ми можемо, одразу відзначити, що внутрішній валовий

продукт обох країн здебільшого показував зростання, за виключенням декількох років, але якщо і спостерігалось зниження, то воно було незначним і на загальну динаміку не впливало. У США таке спадання відбулося під час початку пандемії Covid-19, а у Китаю таке падіння спостерігалось у період з 2022 по 2023 рік – коли напруга у відносинах із США трохи набрала градусу напруженості. Згідно отриманих даних економіка США є більшою, аніж китайська, проте КНР активно поступово покращує свої позиції особливо у експорті товарів та послуг де вони вже займають світове лідерство.

Особливо зараз з другим приходом, президента Дональда Трампа, який під час першої каденції розпочав торговельну війну між США та Китаєм, встановивши мита на китайські товари, двосторонні торговельні відносини можуть стати ще більш напруженішими між двома гегемонами.

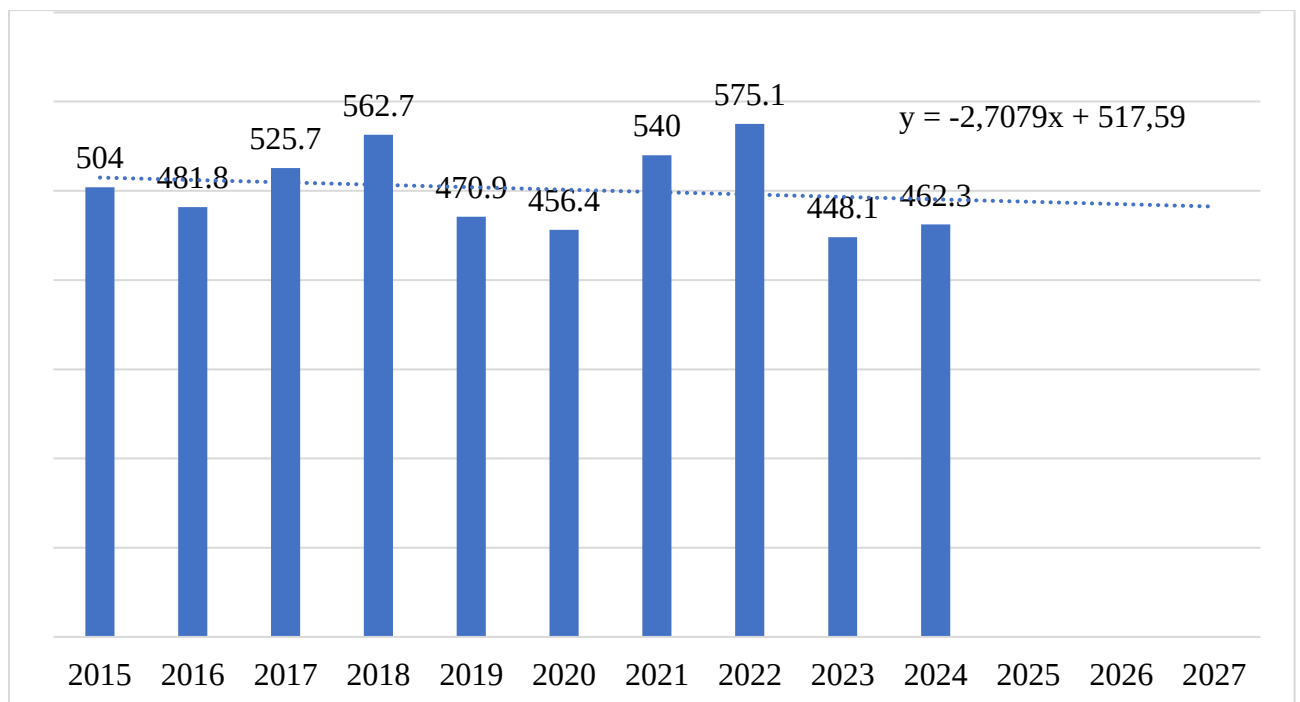

Рис.2.2. Експорт товарів з Китаю до США з 2015 по 2024 рік млрд. дол.

США та тренд-аналіз до 2027 року [26]

На сьогоднішній день Китай є найбільшим експортером товарів та послуг до США. Ми бачимо, що динаміка експорту китайського експорту стабільно зростала здебільшого. Проте, цікавим фактом є те що одразу після приходу до влади Дональда Трампа вперше у 2016 році, цей показник упав, але потім показував своє зростання аж до того моменту – коли у 2018 році він увів нові

мита та торговельні обмеження на китайську продукцію до США. Найбільшу динаміку показували показники ми бачимо, після приходу до влади Джо Байдена у 2020 році і коли винайшли перші вакцини від пандемії показники стрімко зростали. Це пов'язано з тим, що 46-й президент США намагався досягти компромісу між двома наддержавами, які є найпотужнішими світовими економіками та й загалом державами. Якщо говорити про тренд аналіз, то нами було проведено тренд-аналіз, який показує тенденцію, що у майбутньому експорт товарів з Китаю до США буде зменшуватися, але доволі цікавим є те що сама ймовірність даного розвитку подій є незрозумілою, але слід відзначити, що це повністю відображає реальну світову картину, де ми відслідковуємо, що у відносинах між США та КНР не можна передбачити жодного розвитку подій, бо все розвивається дуже стрімко та динамічно.

У 2023 році певні розбіжності, що стосуються питання війни в Україні, де Китай намагається утримувати нейтралітет і балансувати між росією та Україною. Ну і звичайно, що стосується політичної складової цих торговельних відносин це питання Тайваню, стосовно якого вже давно Китай будує плани спроби воєнного вторгнення до Тайваню, у відповідь на що США, оголосять санкції, які будуть важливим фактором у гальмуванні розвитку китайської економіки. Також, важливим фактором гальмування економічних відносин між країнами є питання технологічного шпигунства зі сторони китайців за США

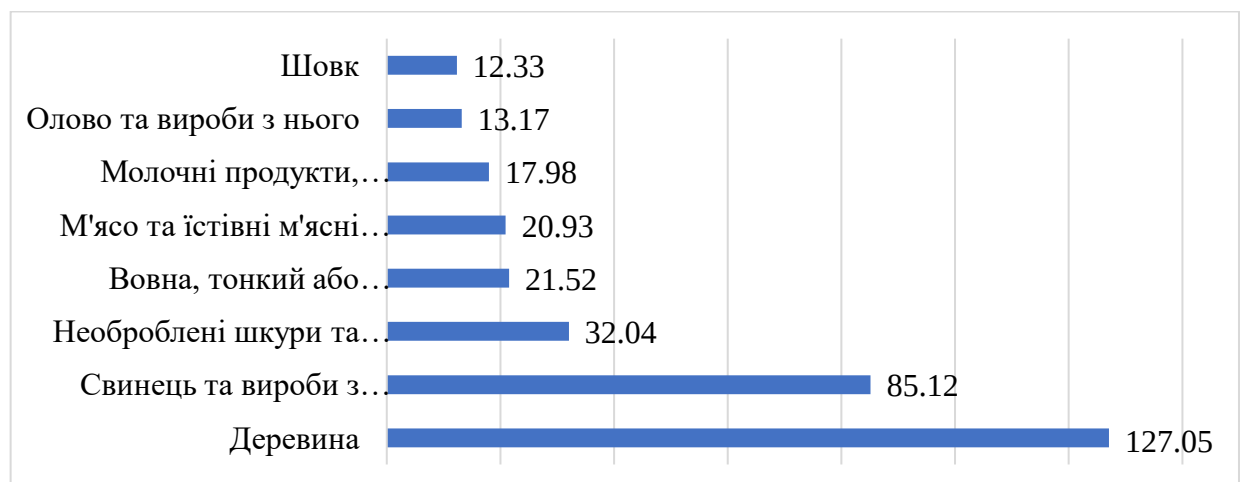

Рис.2.3. Основні статті експорту китайських товарів до США станом на 2024 рік млрд. дол. США [26]

На графіку показані основні статті китайського експорту до США. Ми бачимо, що це переважно сировинні товари (деревина, метали, вовна, шкіра), які використовуються в промисловості для виробництва різних видів продукції.

Сполучені Штати також імпортують багато продуктів харчування, особливо яєць, які останнім часом були в дефіциті в США і ціни на які стрімко зростали протягом останніх кількох років.

За короткий проміжок часу їхня ціна зросла приблизно на 65%, що пов'язано з епідемією пташиного грипу, від якого з початку 2022 року загинуло близько 145 мільйонів курей [27].

Варто також зазначити, що США активно імпортують свинець, який використовується в автомобільній промисловості. Цю галузь активно намагається розвивати в Америці Дональд Трамп, який активно вводить мита на європейську автомобільну продукцію та китайські товари. Таким чином, Трамп хоче перевантажити американську автомобільну промисловість.

Підсумовуючи дані, можна зазначити, що Сполучені Штати певною мірою залежать від китайських продуктів харчування та сировини. Останні політичні тенденції нової адміністрації Білого дому свідчать про загострення торговельно-економічних відносин між двома країнами, що може призвести до дефіциту певних продуктів і кризи в окремих галузях промисловості США.

Сьогодні Сполучені Штати показують світові, в тому числі Китаю, шлях у своїй торговельно-економічній політиці. У своїх двосторонніх економічних відносинах з Китаєм Сполучені Штати ставитимуть інтереси Сполучених Штатів та американського народу на перше місце і працюватимуть над тим, щоб покласти край неправомірній, несправедливій та незаконній економічній практиці Китаю. Уряд США вважає, що економіка Китаю має один з найбільш обмежувальних інвестиційних кліматів у світі, в тому числі для американських інвесторів, що відображає багаторічну заборону на інвестиції в ключові сектори та непередбачувану регуляторну владу країни. Американські компанії постійно називають довільне правозастосування, нечітко визначені юридичні терміни та поняття, а також недостатню прозорість регуляторної системи основними

проблемами для ведення бізнесу в Китаї. На думку американського уряду, Китай також вдається до недобросовісної торговельної практики, включаючи використання примусової праці та значних державних субсидій, що ставить американський бізнес у не вигідне становище і робить його співучасником порушень прав людини в Китаї. Основним аспектом зовнішньої політики США щодо Китаю є недопущення модернізації Китаєм свого військового потенціалу за рахунок американських технологій [28].

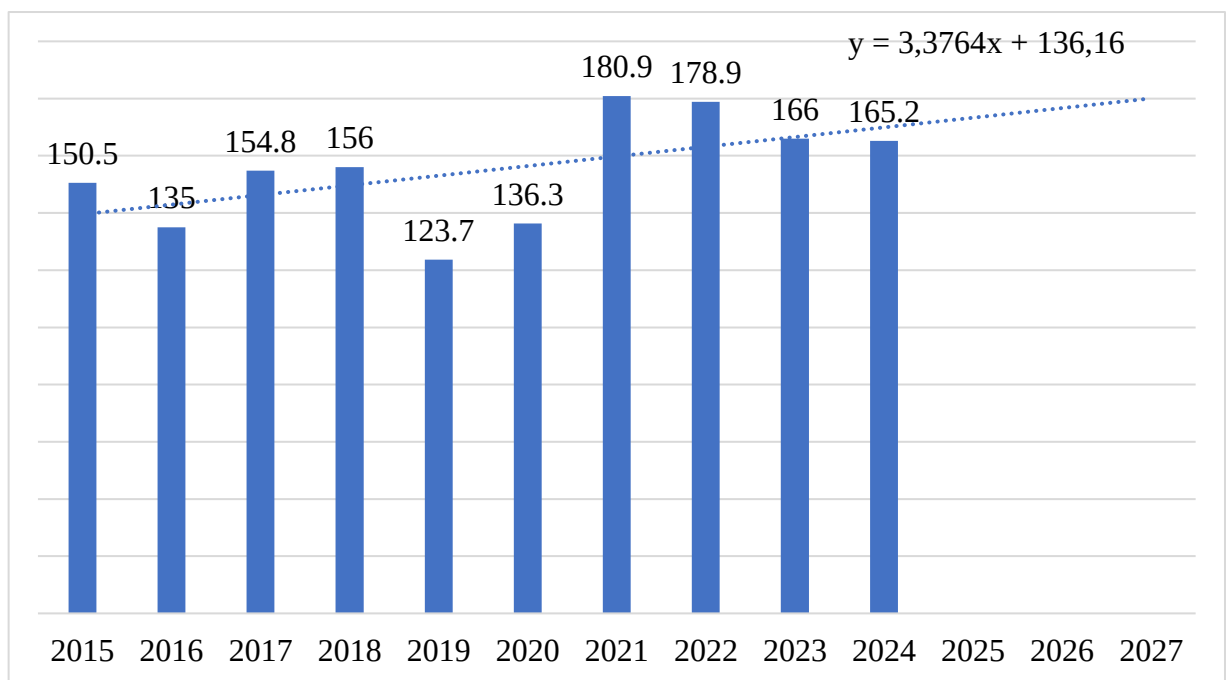

Рис.2.4. Експорт товарів із США до Китаю з 2015 по 2024 рік млрд. доларів США та тренд-аналіз до 2027 року [29]

На графіку 2.4. ми бачимо, що показники експорту товарів із США до Китаю поступово починають знижуватися. І якщо порівнювати із імпортом китайських товарів до США, то Сполучені Штати явно більше залежні від китайських товарів. Ми бачимо, що Китай найбільше імпортував у 2021 році, але поступово цей показник почав зменшуватися і зараз у 2024 році став ще меншим. Якщо проаналізувати отримані дані під час нашого тренд-аналізу, то можемо прогнозувати майбутнє зростання. Проте знову таки ми можемо бачити, як все непередбачувано та динамічно може розвиватися у даних відносинах, які впливають на весь світ.

На нашу думку, Китай буде зараз під час нового етапу у цій торговельній війні Китай буде шукати для себе нові ринки, для того щоб замінити

американські товари. Перспективними для Китаю є ринки ЄС, який також знаходиться у стані нової торговельної війни із США. Також, країною розглядається співпраця із країнами Латинської Америки. Зокрема зерно Китай планує імпортувати з Бразилії та Австралії. Таким чином, ми бачимо, що є і сторони які і виграють від цієї торговельної війни. Водночас США, вже зазнає збитків, що стосується експорту зернових культур на суму близько 191 мільярд доларів [30].

Рис.2.5. Основні статті експорту американських товарів до КНР станом на 2024 рік млрд. дол. США [29]

Виходячи з отриманих даних, ми бачимо, що найбільше мінеральної сировини та палива Китай імпортує зі Сполучених Штатів. Крім того, велика частка імпорту припадає на ядерні реактори, які використовуються для виробництва та модернізації ядерної енергетики. Китай також активно імпортував зі США сільськогосподарські культури. Сьогодні, після нового етапу торговельної війни між двома країнами, перед китайським урядом постало питання пошуку нових постачальників, тобто питання переорієнтації ринку.

Нами було проведено розрахунки коефіцієнту збалансованості зовнішньої торгівлі між США та Китаєм. Для розрахунків ми взяли дані за 2015 та 2024 роки, щоб порівняти що змінилося за даний період у торговельній складовій відносин між країнами.

Для розрахунків нами була використана формула:

$$K = \frac{E - I}{E + I} \quad (2.1) [31]$$

У даній формулі:

K – коефіцієнт збалансованості зовнішньоторговельної діяльності.

E-I – сальдо зовнішньоекономічної торгівлі;

E+I – це зовнішньоторговельний обіг.

Отже, за 2015 рік маємо такі дані:

$$K = \frac{150,5 - 504}{150,5 + 504} = -0,54$$

Ми бачимо, що станом на 2015 рік, коефіцієнт зовнішньої торгівлі становить -0,54 – це свідчить про область значної незбалансованості імпорту. Це означає про те що імпорт має значну перевагу над експортом у зовнішній торгівлі.

За 2024 рік так дані:

$$K = \frac{165,2 - 462,6}{165,2 + 462,6} = -0,47$$

Станом на 2024 рік, ми бачимо, що коефіцієнт зовнішньої торгівлі становить -0,47 – це показує, що область порівняльної збалансованості імпорту. Це значить, що імпорт все ще перевищує експорт, проте різниця не така суттєва.

Це ми і можемо побачити із значень, що за досліджуваний період із 2015 по 2024 рр. Показник експорту збільшився, а показники імпорту зменшилися. Таким чином, можемо зробити висновки, що США є залежними від імпорту китайських товарів, проте дана залежність зменшується це ми бачимо згідно динаміки даних показників. Прогнозувати, що буде далі на фоні торговельної політики, яку проводять обидві країни у відносинах одне з одною, важко тому тут доводиться лише спостерігати за тією політикою, яку проводитимуть обидві країни.

Торгова війна між двома найбільшими економіками світу загострилася після того, як Китай відповів на запровадження подальших тарифів США власними заходами. У додаток до вже введених мит Китай також включив 15 американських компаній до списку експортного контролю, який забороняє

китайським компаніям постачати американським компаніям технології подвійного призначення, а також 10 американських компаній до списку ненадійних організацій. США є найбільшим у світі експортером зернових культур, а Китай у свою чергу в останні роки Китай збільшив інвестиції в сільськогосподарську техніку, щоб збільшити виробництво та зменшити залежність від імпорту, а також зміцнити свою продовольчу безпеку.

Таким чином, ми бачимо що Китай намагається будь-якими шляхами зменшити свою залежність від США, і стимулювавши тим самим розвиток власної економіки, зокрема у галузях промисловості [32].

2.2 Інвестиції та науково-технічний обмін між США ТА КНР.

Відносини між Сполученими Штатами та Китайською Народною Республікою з точки зору інвестицій та науково-технічного обміну є одним з ключових факторів, що впливають на світову економіку та технологічний розвиток. Протягом останніх десятиліть ці країни були взаємозалежними партнерами, оскільки американські компанії інвестували значні кошти в китайську промисловість, а китайські технологічні гіганти отримували фінансування та доступ до американських ринків. Водночас науково-дослідні установи обох країн співпрацювали у сферах штучного інтелекту, біотехнологій, квантових обчислень і дослідження космосу. Однак останнім часом посилення конкуренції, стратегічні суперечки та політичні обмеження суттєво вплинули на характер цих відносин.

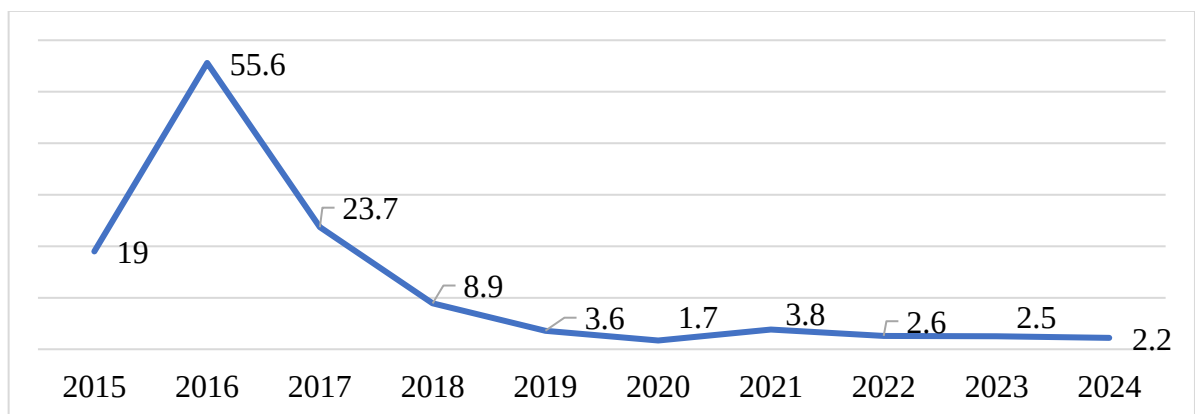

Рис.2.6. Обсяги інвестицій Китаю в економіку США у період з 2015 по 2024 рік млрд. дол. США [33]

На рисунку 2.5, ми бачимо на скільки зменшилися інвестиції Китаю в економіку США із першим приходом Дональда Трампа до влади у 2016 року. У подальшому після початку торговельної війни. Мінімальне значення інвестицій становило 1,7 млрд доларів США це було у 2020 році. У 2021 році, значення трохи покращилося, але все одно торговельна війна вплинула на інвестиційний фон між двома країнами.

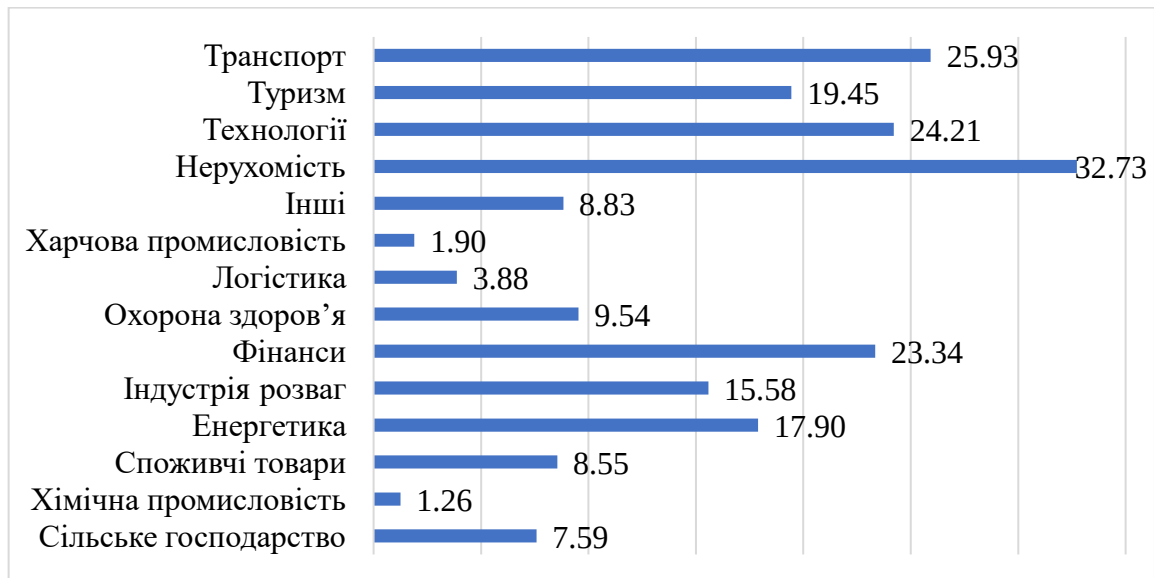

Рис.2.7. Найбільші галузі за інвестиціями від Китаю до США млрд. дол. США [33]

Найбільший обсяг китайських інвестицій був спрямований у сектор нерухомості, що склав понад 32 млрд доларів США. Це свідчить про те, що китайські інвестори розглядали нерухомість як стабільний актив з високим рівнем надійності та потенційної прибутковості. Особливою популярністю користувалися комерційні об'єкти, житлові комплекси в мегаполісах та земельні ділянки в перспективних регіонах. Такі інвестиції часто здійснювалися через приватні компанії або державні фонди.

На другому місці за обсягом інвестицій понад 25 мільярдів доларів опинився транспортний сектор. Тут китайський капітал інвестував у логістичні хаби, інфраструктурні об'єкти, порти, вантажні термінали та технології електромобілів.

Інвестиції в технології та індустрію розваг також були дуже значними. У першому випадку Китай прагнув отримати доступ до різних технологічних стартапів, зокрема у сферах штучного інтелекту, мікроелектроніки та

програмного забезпечення. Високий рівень інвестицій у туристичний сектор понад 19 мільярдів.

Серед інших важливих секторів: енергетика, фінансові послуги, охорона здоров'я та сільське господарство. Усі ці сектори мають стратегічне значення: доступ до енергоресурсів, участь у фінансовій системі, впровадження медичних технологій, контроль над продовольчими ланцюгами.

Водночас, інвестиції були менш активними в деяких секторах, таких як харчова промисловість або хімічна промисловість. Це можна пояснити або високим рівнем конкуренції, або законодавчими обмеженнями з боку США.

Станом на сьогоднішній день ситуація з інвестиціями в економіку США з боку китайських компаній, набуває все більше напруженості. Після введених Трампом нових тарифів на ряд країн, і коли Китай був вимушений ввести тарифи на американську продукцію. Уряд Китаю, наказав відкласти будь які реєстрації компаній, або операцій що проводять компанії. Поки що не дуже зрозуміло до чого призведе таке рішення, проте очевидно, що наслідки для економік обох країн, будуть відчутними. Також, варто зауважити, що президент США Дональд Трамп ввів обмеження на інвестування з боку Китаю в американські сектори економіки. Одним із таких рішень було: США також запропонували стягувати збори за використання комерційних суден, виготовлених у Китаї, щоб протистояти домінуванню країни у виробництві суден. Акції китайських судноплавних компаній впали після такого рішення [34,35].

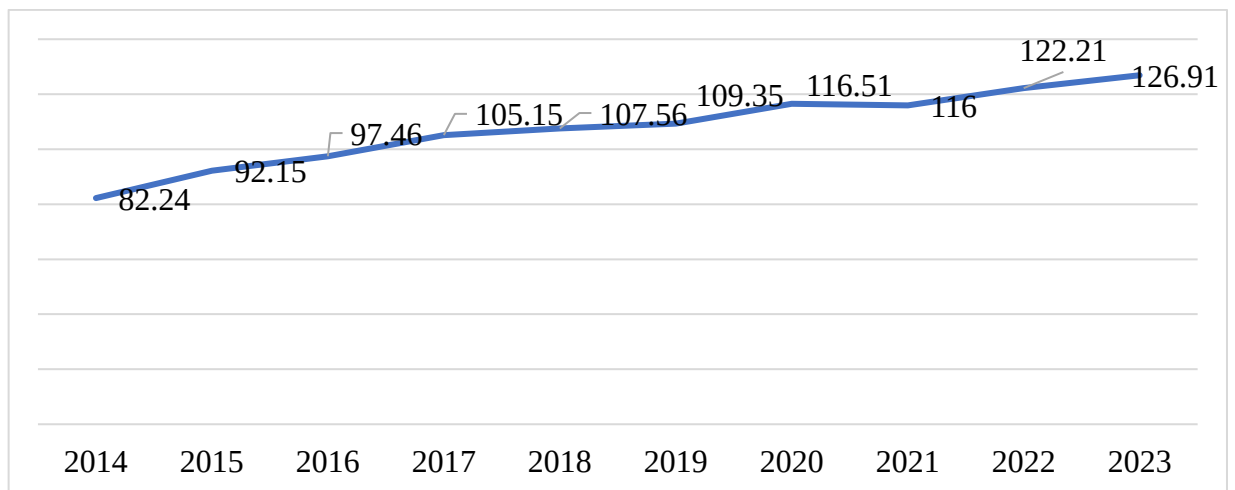

Рис.2.8. Обсяг інвестицій США до Китаю у період з 2014 по 2023 рр. млрд. дол. США [36]

Аналізуючи отримані дані, ми бачимо, що на відміну від китайських інвестицій до США, які продемонстрували падіння за досліджуваний період. Натомість обсяги інвестицій США до Китаю за 10 років суттєво виріс із значення 82,24 млрд. дол. США до 126,91 млрд. дол. США. Таким чином, ми бачимо, що американські інвестори активно інвестували в економіку Китаю, зокрема у розвиток технологій та виробництва технічних гаджетів на базі китайських виробництв. Великим питанням, тепер є на скільки сильно зміняться інвестиції США до Китаю на фоні торговельної війни між країнами.

Таблиця 2.1

Кореляційний аналіз залежності китайської економіки від американських інвестицій

Роки	ВВП Китаю (трлн.дол. США)	Інвестиції, млрд. дол. США
2014	10,48	82,24
2015	11,06	92,15
2016	11,23	97,46
2017	12,31	105,15
2018	13,89	107,56
2019	14,28	109,35
2020	14,69	116,51
2021	17,82	116
2022	17,88	122,21
2023	17,79	126,91

Складено автором за джерелами [25; 36]

Нами було проведено кореляційний аналіз залежності китайської економіки від США. Для аналізу ми взяли ВВП Китаю у трлн. Дол. США та Інвестиції млрд. дол. США. У результаті нами було отримано коефіцієнт 0,925892556. Дане значення свідчить про доволі сильну залежність китайської економіки від інвестицій з боку американських компаній у виробництво товарів та послуг на території Китаю. Ми бачимо, що обсяги інвестицій та ВВП показують однакову динаміку за досліджуваний період. Отримані результати дозволяють нам зробити припущення, що економіка Китаю є залежною від інвестицій США і

якщо американські інвестиції скоротяться, то китайському уряду доведеться шукати інше рішення для того, щоб запобігти економічній кризі.

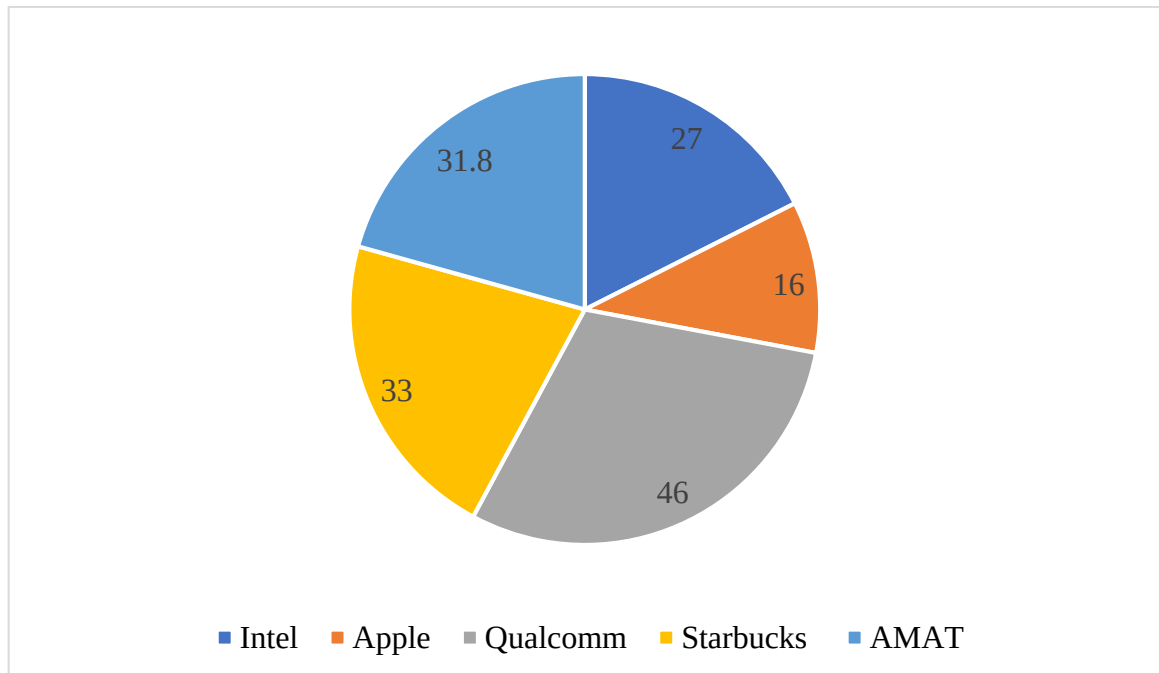

Рис.2.9. Компанії, що найбільше інвестують у Китайський ринок і є найбільш залежними від китайського ринку, у % [37]

Згідно отриманих даних з рисунку 2.8, ми бачимо, що компаніями, що найбільше залежать від китайського ринку і які інвестують значну частку коштів на цей ринок є технологічні компанії такі, як Intel, який продовжує інвестувати в Китай, незважаючи на зростаючу напруженість між Вашингтоном і Пекіном щодо технологій, коли США намагаються стримати досягнення Середнього Королівства в штучному інтелекті та передових напівпровідниках через побоювання, що вони можуть бути використані армією країни [38].

Apple оголосила про створення нового інвестиційного фонду в Китаї, який підтримуватиме її плани щодо переходу на 100% відновлювану енергетику до кінця десятиліття. Компанія активно впроваджує нові технології на території Китаю, зокрема у розвиток III та екологічних технологій, що прописані у сталому розвитку [39].

Qualcomm Ventures, підрозділ венчурного капіталу американського лідера з виробництва мікросхем Qualcomm Inc, цього року посилить свій поштовх до інвестування в перспективні китайські стартапи, щоб підтримати їх розвиток, зосередившись на розумному водінні, штучному інтелекті та метавсесвіті.

компанія продовжить свої зусилля щодо інвестування в Китай. Минулого року Qualcomm створила інвестиційний фонд у 100 мільйонів доларів для метавсесвіту [40].

Applied Materials постачає складне обладнання, яке використовується для виробництва передових напівпровідників, таким великим виробникам мікросхем, як Samsung Electronics Co. Ltd., Intel Corp., GlobalFoundries Inc. і Taiwan Semiconductor Manufacturing Co. Її продажі розглядаються як ключовий барометр майбутнього попиту в секторі виробництва мікросхем, оскільки її клієнти зазвичай замовляють обладнання до відкриття нових виробничих ліній або модернізації існуючих. Стосовно прибутків компанії, то незважаючи на позитивні прогнози у цьому році, тепер ситуація стає дещо непередбачуваною через новий етап у торговельній війні між США та Китаєм, де обидві країни обклали одне одного митами [41].

Що стосовно Starbucks, то Китай є другим за величиною ринком Starbucks у світі після США з 7686 магазинами. На відміну від більшості ринків у всьому світі, 100% магазинів Starbucks у Китаї наразі управляються компанією. Проте мережа кав'ярень зіткнулася з жорсткою конкуренцією з боку швидкозростаючих вітчизняних операторів Luckin Coffee та Cotti Coffee, особливо щодо ціни. За 12 місяців, що закінчилися 29 вересня 2024 року, Starbucks спостерігала падіння аналогічних продажів у Китаї на 8%, а в першому кварталі аналогічні продажі впали на 6% [42].

Якщо говорити про відносини між країнами у сфері науково-технічного обміну, то тут також зберігаються напружені відносини. У даній сфері країни почали співпрацювати з 1979 року, тоді угода про науково-технічний обмін була підписана між тодішніми президентами країн США – Джиммі Картером і китайським лідером Ден Сяопіном. Дана угода охоплює такі галузі: сільське господарство, енергетика, космос, охорона здоров'я, навколишнє середовище, науки про Землю, інженерія, а також освітні та наукові обміни. Загалом дана угода підписується на 5 років, і потім має бути пролонгована ще на 5 років [43].

Незважаючи на ту напругу, що зберігається між країнами, особливо на фоні введених взаємних мит, то країни оновили наприкінці року дану угоду, але заднім числом, тобто вона починається не з 27 грудня, коли вона була підписана, а з 27 серпня 2024 року, сторони довго вели перемовини, стосовно її пролонгації, тому що сторони довго не могли погодити основні моменти угоди, тому що американська сторона вважає, що Китай використовує доступ до американської технологічної бази, але врешті-решт угода була підписана і продовжена [43].

Потенціал китайсько-американського технологічного співробітництва можна побачити в багатьох галузях, особливо у фундаментальній науці, передових технологічних дослідженнях і розробках, а також інноваційних розробках [44].

Китай має переваги в масштабі ринку та споживчому попиті, тоді як США лідирують у технологічних інноваціях і дослідженнях. Якщо дві країни зможуть розпочати глибоку співпрацю в цих сферах, це сприятиме глобальному технологічному прогресу та принесе користь всьому людству [43].

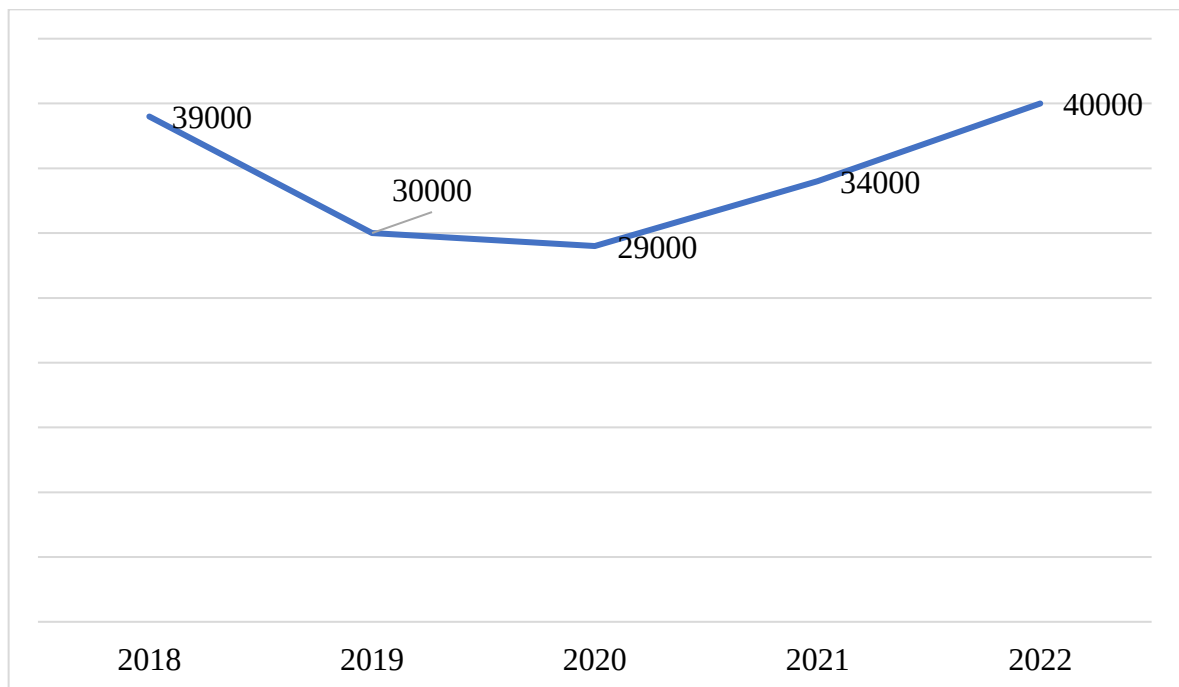

Рис.2.10. Динаміка експорту науково-технічних послуг із США до Китаю
тисячі доларів США [45]

Ми бачимо, що у за досліджуваний період, загалом експорт збільшився, проте відносини у технологічному секторі, залишаються напруженими. З 2017

року через широкий спектр заходів: мита, експортний контроль і обмеження доступу до ринку. Ця війна, спрямована на домінування над технологіями майбутнього, зокрема над напівпровідниками та штучним інтелектом, уже коштувала Китаю майже 150 мільярдів доларів через втрату експорту до Сполучених Штатів, реструктуризуючи торговельні потоки з диверсифікацією імпорту США з таких країн, як Мексика, Тайвань і В'єтнам [46].

Незважаючи на зростання напруженості, економічна співпраця між цими двома гігантами залишається важливою. Майже 30% обладнання для виробництва напівпровідників, яке експортується Сполученими Штатами, все ще призначене до Китаю. У той же час імпорт американської електроніки з третіх країн (В'єтнам, Тайвань, Мексика) включає значну частку китайських комплектуючих. Усе це показує, наскільки важливий Китай залишається в глобальному ланцюжку створення вартості електроніки як постачальник і споживач [45].

Станом на сьогодні Адміністрація президента Трампа посилює напруженість, зокрема у технологічній складовій. Починаючи з першої своєї каденції президент Трамп почав торговельну війну із Китаєм, зокрема з причини комерційного шпигунства китайцями, в області обчислювальних чіпів та напівпровідників. Навіть у 2020 році США заборонило навіть компаніям з Тайваню, приймати замовлення від китайських компаній на напівпровідники. Наприклад, Taiwan Semiconductor Manufacturing Company, був змушений припинити прийом будь-яких нових замовлень від Huawei, яка на той час була її другим за величиною клієнтом після Apple [47].

Таким чином, ми можемо стверджувати, що технологічна війна та суперництво між країнами у галузі НДДКР стають все більш напруженішими, і можливо, війна у цій галузі і визначить у зв'язку з останніми подіями, хто буде провідною країною світу.

2.3 Перспективи розвитку економічних відносин між США та КНР

Відносини між Сполученими Штатами та Китаєм протягом десятиліть були наріжним каменем глобального економічного зростання. Проте в останні роки

спостерігається помітне погіршення цього важливого партнерства. Американсько-китайська ділова рада, некомерційна організація Вашингтона, округ Колумбія, яка виступає за американські компанії, які ведуть бізнес у Китаї, сподівалася на перезавантаження відносин з новою адміністрацією президента. Натомість ми спостерігаємо драматичну ескалацію напруженості, змінивши глобальний бізнес-ландшафт безпрецедентним чином [48].

Дональд Трамп під час своєї першої каденції розв'язав першу торговельну війну, але вже другу свою каденцію він можна сказати почав з нових торговельних обмежень стосовно КНР. Звичайно, Китай у свою чергу ввів митні обмеження у відповідь.

Ситуація, яку ми можемо спостерігати сьогодні можна назвати «грою на виснаження» двох найбільших економік світу. Десятиліттями Китай був світовим виробничим цехом, де все більш автоматизовані та високотехнологічні виробничі ланцюжки виробляють усе: від товарів для дому та взуття до електроніки, будівельної сировини, побутової техніки та сонячних панелей. Багато товарів з Китаю не можна буде швидко замінити, що призведе до зростання споживчих цін у США, можливо, протягом багатьох років, перш ніж нові заводи запрацюють, якщо все таки таке станеться, то американці можуть зіткнутися з підвищенням податків приблизно на 860 мільярдів доларів США.

Китай у свою чергу готується захопити нові ринки в Європі, там де раніше були представлені переважно американські компанії. На фоні торговельної війни Трампа із ЄС, КНР разом із Європою можуть стати чудовим симбіозом і доповнити одне одного на торговельному майданчику. Китай став потужнішим після першої торговельної війни з Трампом у 2018 році. На сьогоднішній день Китай розширив свою виробничу базу та скоротив значно частку експорту США з приблизно однієї п'ятої від загального обсягу до менш ніж 15%. Китай також розбудував свої ланцюги поставок рідкоземельних елементів та інших критично важливих мінералів, модернізував технологію виробництва за допомогою штучного інтелекту та роботів і розширив свої передові технологічні

можливості, зокрема напівпровідники, які стали однією з причин торговельної війни між країнами [49].

Вже стає очевидним, що конкуренція між США та Китаєм буде відрізнятися від того, що ми бачили за часів адміністрації Байдена, але також відрізняється від того, що ми бачили під час першого терміну Трампа. Є два можливих напрямки, в яких може розвиватися ця конкуренція. По-перше, ми спостерігаємо більш структуровану форму інтенсивної конкуренції між двома сторонами. Це дозволить побачити, чи захоче друга адміністрація Трампа використати торговельні питання для укладення якоїсь великої угоди з Китаєм у перший період своєї роботи. Ймовірно, було б неправильно стверджувати, що будь-яка адміністрація Трампа не здатна рухатися в цьому напрямку. Висловлюються ідеї щодо досить простого підходу до тарифів, який дав би адміністрації Трампа частину того, що вона хоче, і одночасно забезпечив би Китаю певний рівень передбачуваності в плані двосторонньої торгівлі та інвестицій між США і Китаєм. Також можливі суперечки щодо технологічних питань.

Інша можливість полягає в тому, що ситуація вийде з-під контролю, що призведе до повноцінної тарифної війни, яка посилиться іншими проблемами, такими як проблеми безпеки у Східній Азії. Також можливо, як зазначають деякі експерти, що все буде навпаки. Деякі нагальні проблеми безпеки в регіоні Тайвань, Корея, Південно-Китайське море, а можливо, також відносини Китаю з росією щодо України можуть стати настільки гострими, що вплинуть на двосторонні відносини між США та Китаєм. Загальна ситуація з безпекою у Східній Азії не робить двосторонні відносини між США та Китаєм легким питанням [50].

Якщо говорити, більш детально про тарифи, то адміністрація Трампу ввела приблизно 145-відсоткові мита на китайські товари, які складаються із 20% запровадженого загального мита і у додаток до цього були введені взаємні мита у розмірі 125% [51].

Однак на сьогодні сторони домовилися про взаємне зниження тарифів. Білий дім відмовлявся запроваджувати найвищі тарифи, оскільки витрати на

повномасштабну торговельну війну з Китаєм загрожували глобальному економічному зростанню. Однак президент США наполягав на тому, що ніяких переговорів, а тим більше зниження тарифів не буде, оскільки Китай не поступиться США в цій боротьбі. В результаті цих переговорів країни досягли 90-денного торгового перемир'я, але багато чого буде залежати від прямого діалогу між президентами. Ця угода є певним кроком до врегулювання ситуації, яка призвела до значної зупинки торгівлі між Китаєм та Сполученими Штатами. Багато американських компаній призупинили замовлення в надії, що дві країни зможуть домовитися про зниження тарифних ставок. Вважається, що ця угода може стати своєрідною проміжною ланкою перед підписанням довгострокової угоди, яка дасть країнам можливість вести переговори в майбутньому та уможливить процвітання обох економік. Варто також відзначити, що, на відміну від США, Китай не висуває жодних ультиматумів чи попередніх умов. Це свідчить про те, що Китай більш готовий до діалогу і зацікавлений у співпраці [52].

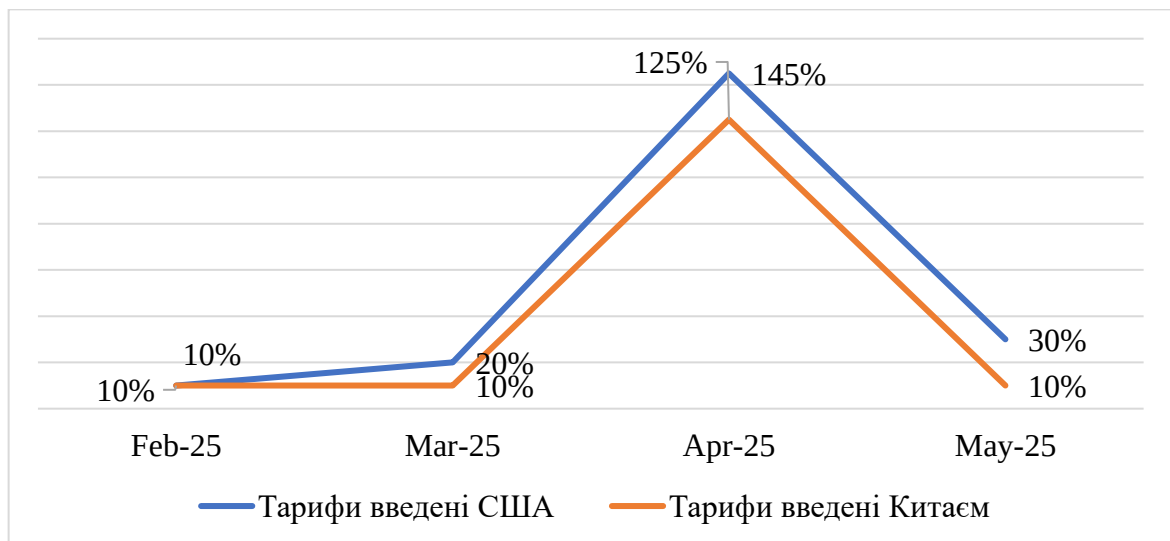

Рис.2.11. Динаміка введених тарифів США та КНР у період з лютого 2025 по травень 2025 року у % [52]

Станом на зараз на Китай накладені мита, що становлять близько 30%. Після цього рішення світові фондові ринки зросли після цієї заяви. Гонконзький бенчмарк зріс на 3 відсотки, приблизно на стільки ж, скільки й нью-йоркський

Наразі на Китай поширюються мита у розмірі близько 30%. Світові фондові ринки зросли після цієї заяви. Гонконгський індекс виріс на 3 відсотки,

приблизно так само, як і нью-йоркський S&P 500. Якщо говорити про Китай, то ми бачимо, що вони знову запровадили менш жорсткі тарифи, особливо в квітні, коли обидві країни підвищили тарифні ставки одна для одної приблизно в 3 рази. Однак у травні відбулося зниження після підписання угоди. Варто також відзначити, що обидві країни намагалися накласти тарифи одна на одну в тих галузях, де їхній конкурент є вразливим. США запровадили 25% мита на алюміній та сталь, а також автомобільні запчастини. У той же час, коли США переживають певну продовольчу кризу, Китай вводить 10% мита на продукти харчування та енергетичний сектор, що не може не позначитися на економіках країн [52].

Хоча тимчасове послаблення шокує високими тарифами може бути приводом для святкування для бізнесу в обох країнах, наслідки будуть тривалими. Підприємства, ймовірно, зіткнуться з відкладеним попитом, що призведе до зростання цін на транспортування, оскільки компанії поспішають запланувати відвантаження протягом 90-денного переговорного вікна [52].

Згідно прогнозами МВФ, економічне зростання США цього року становитиме лише 1,8%, що різко нижче попереднього прогнозу в 2,7% і на цілий процентний пункт нижче за прогноз розширення у 2024 році. МВФ не очікує рецесії в США, хоча й підвищив свої шанси на її настання цього року з 25% до приблизно 40%.

За прогнозами, Китай зросте на 4% цього та наступного року, що приблизно на пів пункту менше, ніж попередні прогнози. Незважаючи на відкладенні мита, економічний прогноз для країн суттєво не змінився, тому що вже і так запроваджені високі мита, які явно нанесуть удар по обом провідних економіках у світі. Також, можна стверджувати, що у всьому світі буде спостерігатися уповільнення технологічного розвитку, через торговельну війну між США та Китаєм [53].

За даними звіту та прогнозу СОТ, товарообіг між країнами може скоротитися приблизно на 70-80%. Організація стверджує, що загострення економічних відносин між країнами спричинить жахливі наслідки для всіх країн

світу, особливо найменш розвинених. Безумовно, зараз країни оголосили про взаємні тарифні мита, які перевищують 100%. Трамп запровадив 90-денні тарифні канікули, але якщо країни не проведуть зустріч на вищому рівні протягом цього періоду, це матиме фатальні наслідки для обох країн [54].

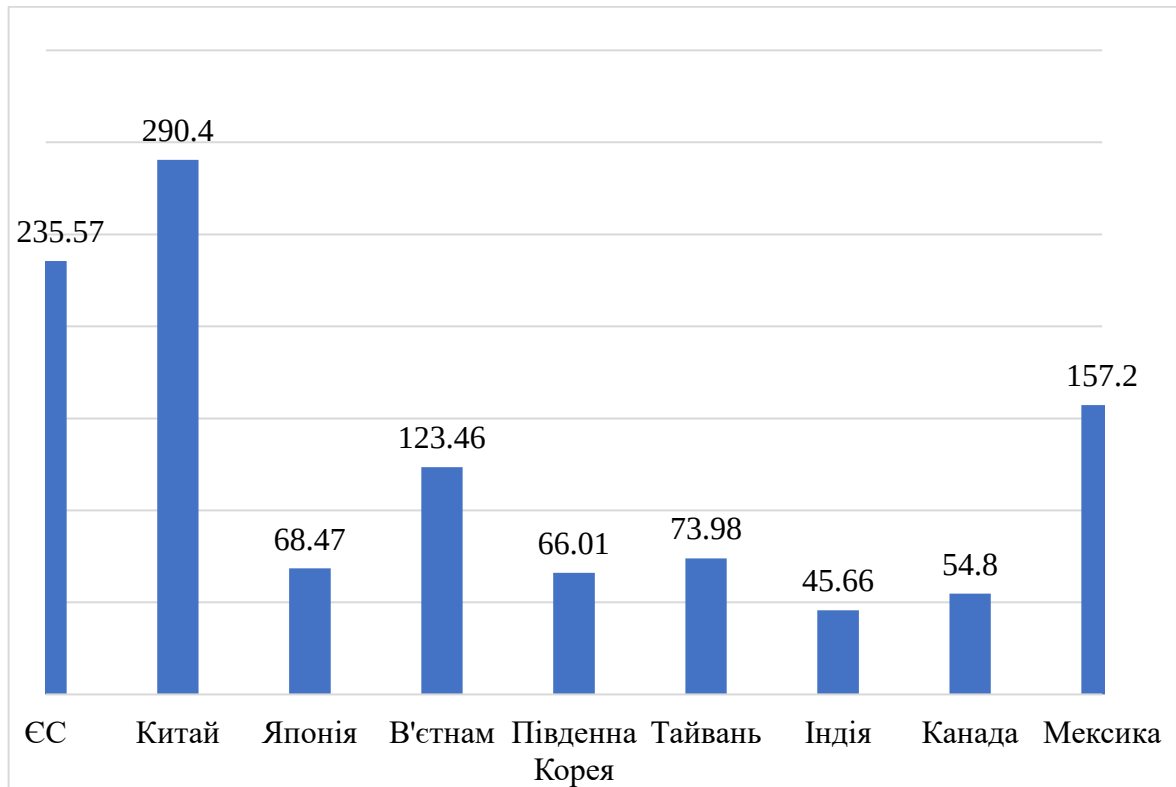

Рис.2.12. Країни з якими США має найбільший торговий дефіцит станом на 2024 рік. Млрд. дол. США [55; 56]

Ми бачимо, що з усіх країн та торговельних партнерів США найбільший торговельний дефіцит має з Китаєм. Становить він близько 290,4 млрд. дол. США. Далі можемо побачити ЄС, яких Дональд Трамп неодноразово згадував у своїх промовах, щодо тарифних війн. Цікавим є той факт, що в основному найбільший торговельний дефіцит США має із країнами Азії, проти яких згодом США введе торговельні обмеження, які безумовно вплинуть на економіку усього світу. Однак, найцікавішим у цьому графіку є місце Китаю, що знову вказує нам сильну роль торговельної війни у відносинах між країнами. Знову таки, наголосимо на тому що така ситуація у відносинах між США та іншими країнами відкриває велику кількість можливостей для КНР – розвивати свою продукцію і завойовувати нові ринки, де раніше передові позиції займала США [55].

Також, значним питанням у розвитку економічних відносинах між США та КНР є невирішене питання Панамського каналу, який є важливим логістичним шляхом, який з'єднує Тихий океан з Атлантичним. Панамський канал скоротив шлях з Нью-Йорку до Сан-Франциско майже вдвічі, це дозволило суттєво зекономити ресурси для поставки товарів. На Панамський канал припадає приблизно 5% світової торгівлі. Китай інвестував велику частину коштів у Панамський канал – мільярди доларів США. Таким чином, Китай отримав контроль над важливим логістичним шляхом, що знаходиться впритул до США, що дало китайцям перевагу в економічному та геополітичному планах. Дональд Трамп, одним із своїх стратегічних завдань у рамках внутрішньої та зовнішньої політик поставив повернути Панамський канал під контроль США. Це дає можливість країні, контролювати важливий торговельний шлях, який дає як і економічні та геополітичні переваги.

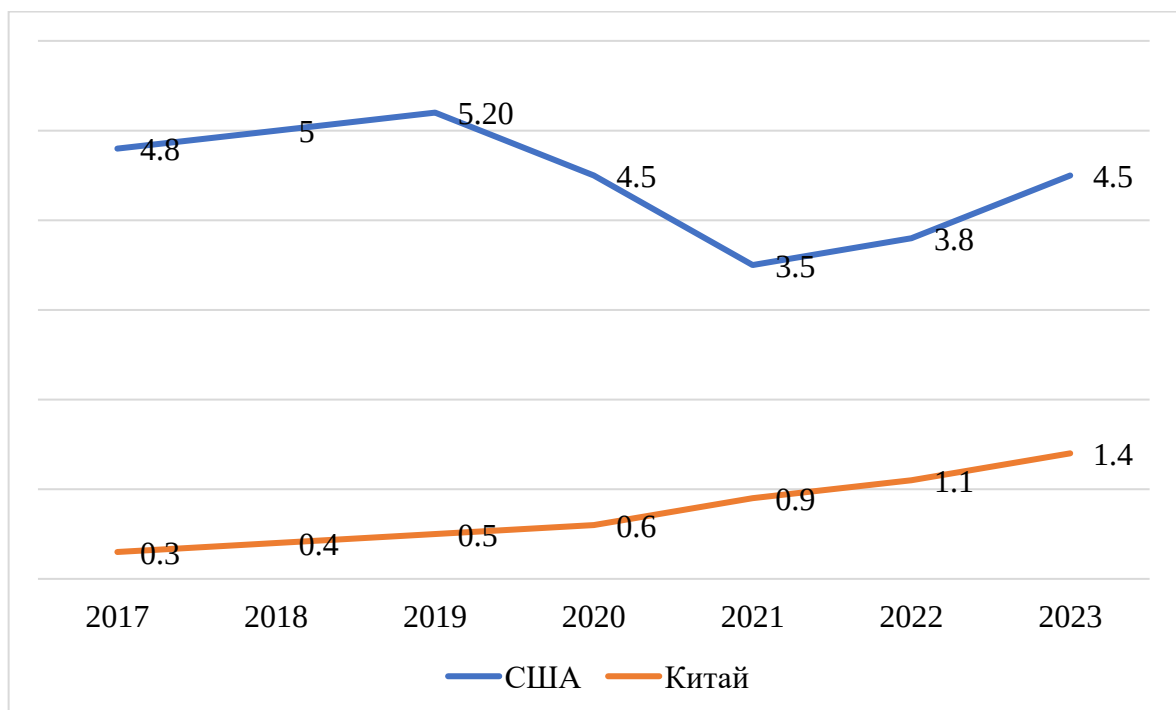

Рис.2.13. Обсяги інвестицій США та Китаю у Панамський канал у період з 2017 по 2023 рр. млрд. дол. США [57]

Навколо Панамського каналу розгорнулась неабияка суперечка між КНР та США, вагому роль вона також відіграла у розвитку торговельної війни між країнами. Країни, активно інвестували гроші у Панамський канал для створення найбільш сприятливих умов для себе, що стосується торговельно-морських

шляхів. Ми бачимо, що США інвестували значно більшу частину коштів у даний канал, проте ми можемо спостерігати тенденцію, що Китай інвестував менше, але стабільно збільшував ці показники протягом досліджуваного періоду. Якщо говорити, про США, то у них можемо бачити і зменшення інвестицій, як і різке зростання. Вважається, що адміністрація президента Дональда Трампа переймається, що якщо все-таки колись, трапиться військове зіткнення з Китаєм, то що Панамський канал може бути використаним проти них. Через Панамський канал з 2023 по 2024 рік пройшло близько 163 мільйони тон корабельних вантажів у той же час з Китаю 46 мільйонів тон [57].

Особливо активно Китай почав інвестувати після того, як Панама у 2017 році підписала ініціативу «Пояс і шлях», в рамках якої Пекін інвестує в інфраструктуру по всьому світу, китайські компанії стали активнішими навколо каналу. Однак, після тиску США на Панаму і загрозу військової агресії у бік Панам з боку Америки, країні довелося вийти з даної угоди. На разі, близько 80% проєктів, що були підписані у рамках цієї угоди були призупинені [57].

Панама продовжуватиме гнучко підходити до свого головного пріоритету – збереження своєї автономії в умовах конкуренції великих держав у регіоні. Запропоноване придбання BlackRock та вихід Панам свідчать про те, що покладатися на США як інвестиційного партнера, виключаючи Китай, є прийнятним для Панам, принаймні поки що. Водночас роль Панам як нейтрального торгового центру означає, що вона продовжуватиме балансувати відносини як з Вашингтоном, так і з Пекіном [58].

Цікавим є той факт, що Китай вже знайшов альтернативу Панамському каналу у Перу, і таким чином транзитний час для торгівлі з Перу до Китаю скоротився на 12 днів [58].

Таким чином, ми бачимо, що економічні відносини між Китаєм і США є багатогранними. Вони залежать від багатьох факторів, першим з яких є тарифна політика, яку країни проводять одна проти одної. Іншим важливим фактором, який впливає на загальні відносини між двома країнами, не лише економічні, є питання війни в Україні. Останнім часом з'являється все більше доказів того, що

Китай допомагає росії вести війну в Україні, постачаючи зброю та інші компоненти, і США, які намагаються припинити війну, безумовно, обурені цим. І важливим питанням, яке вплине на економічні відносини між країнами, є питання Панамського каналу. Таким чином, дуже важко спрогнозувати перспективи того, як будуть розвиватися ці відносини між країнами, оскільки вони розвиваються дуже динамічно і кожна необдуманна дія з боку тієї чи іншої країни може призвести до непоправних наслідків не тільки для США та Китаю, але й для всього світу [59;60].

Висновки до другого розділу

1. Торговельна складова відносин між США та Китаєм є дуже важкою темою, на сьогоднішній день. Економіки обидвох країн, невпинно зростали, зазнаючи незначного падіння лише у певні періоди, але все одно вони відновилися. Імпорт товарів з Китаю до США з 2015 по 2024 рік, показував за досліджуваний період, як і тенденції зростання так і тенденції падіння. На сьогоднішній день Китай є найбільшим експортером товарів та послуг до США. Найбільше США імпортувала деревини та свинцю, тобто таких промислових товарів. Якщо говорити про імпорт Китаю, то тут також схожа тенденція на імпорт Америкою китайських товарів. Китай найбільше імпортував мінеральних палива та різного виду електричної продукції, тобто для забезпечення розвитку технологій. На разі, можемо спостерігати що за досліджуваний період роль імпорту дещо послабилась, проте все одно залишається вагомою у зовнішній торгівлі між Китаєм та США.

2. Інвестиційно-технологічні відносини між США та Китаєм є також важливими, оскільки дані країни є технологічними гегемонами. Стосовно інвестицій, то згідно нашого дослідження ми бачимо, що Китай значно скоротив інвестиції до США. Найбільшу кількість інвестицій від Китаю, США отримало у галузь технологій. Це свідчить про те що КНР зацікавлений у власному розвитку технологій, за допомогою американських компаній та розробок. У той час коли китайські інвестиції зменшилися до США, то США навпаки збільшили обсяги інвестицій до Китаю. КНР для Америки є важливим з точки зору

інвестицій у технологій, тому що якщо побачимо то серед компаній, які найбільше інвестують в економіку КНР, то можемо побачити Intel, Apple, тобто ті компанії, які використовують Китай активно для власного виробництва. Що стосовно обміну технологій, то на сьогоднішній день очевидно, що обидві країни не можуть розвиватися без співпраці, і вже була пролонгована угода про технологічну співпрацю між США та Китаєм. Відносини у галузі технологій є важливими для обох країн, проте ряд спірних питань між країнами, може загальмувати цей процес.

3. Якщо говорити, про тенденції в економічних відносинах між США та Китаєм, то тут важко щось прогнозувати, оскільки адміністрація новообраного президента США, одразу почала вживати жорсткі заходи, щодо ЄС і Китаю. Китай же у свою чергу ввів у відповідь митні тарифи проти США. Ряд спірних питань, таких як війна в Україні, Панамський канал, технологічні суперечки не дозволяють розвиватися у позитивному напрямку даним відносинах. Згідно прогнозу СОТ, то товарообіг між країнами може знизитися приблизно на 80%. Очевидно, що такі показники завдадуть удару по економіках обох країн. І якщо не вдасться домовитися про економічну співпрацю, то країнам які є важливими торговельними партнерами, доведеться шукати нові ринки.

ВИСНОВКИ

1. Сьогодні система міжнародних економічних відносин представляє у собі багато аспектів взаємодії між країнами. До основних з них відноситься міжнародний рух капіталів, міжнародні кредитні відносини, міжнародна міграція, міжнародні валютні відносини, міжнародний обмін технологій. Усі ці форми є важливими для ефективного розвитку економічних відносин між країнами. Міжнародний рух капіталів це та частина економічних відносин, яка дозволяє забезпечувати функціонування інших економічних форм відносин між країнами, тому це дає фінансовий ресурс. Міжнародний капітал буває декількох видів: державний, приватний, підприємницький та позиковий. Важливою складовою міжнародного капіталу є складова підприємницького капіталу є інвестиції: прямі іноземні та портфельні інвестиції. Прямі іноземні інвестиції – не тільки про фінанси це про ресурс, який дозволить виготовляти той чи інший товар чи послуги. Прямі іноземні інвестиції поділяються на горизонтальні, вертикальні, конгломерат та платформа. Портфельні інвестиції є менш популярними, і цей процес відбувається тоді коли підприємець купує частку якоїсь закордонної компанії. Якщо говорити про міжнародну міграцію робочої сили, то вона означає переміщення працездатної частини населення закордон з різних причин, які можуть не залежати від людини. Міграція робочої сили може відігравати, як і позитивну так і негативну роль для країни. Міграція робочої сили має декілька основних напрямків, але звичайно що більшість мігрантів обирають більш розвинені країни для власного подальшого життя. На сьогодні важливою частиною розвитку економічних відносин між країнами є розвиток технологій, тому і міжнародний обмін технологій. Технології можуть передаватися у багатьох способах, як комерційні та некомерційні. Зазвичай передача технологій забезпечується таким способом, як надання ліцензій та патентів. Міжнародні валютні відносини виникають, між країнами коли одна з країн здійснює розрахунок за отриманий товар чи послугу від іншої країни. Валютні відносини підтримуються валютними системами, яка має 3 рівня: національна, регіональна та світова. Міжнародні валютні відносини

зосереджуються на сьогоднішній день у період глобалізації на рівноправному доступі до неї усіх учасників ринку. Міжнародні кредитні відносини – є сьогодні одними з центральних у розвитку економічних відносинах між країнами. Вони виникають, коли одна з країн надає кредитування для іншої та що є менш розвиненою в економічному плані, що дозволяє їй стимулювати економіку.

2. Головною формою економічних відносинах між країнами, яка забезпечує та підтримує усі інші форми міжнародних економічних відносинах – міжнародна торгівля. Дана форма пройшла довгий шлях еволюції до того, що ми маємо зараз. Міжнародна торгівля це вікно можливостей для країн, але кожна з країн сама вибирає як вести зовнішню торгівлю це може бути режим вільної торгівлі та протекціонізм. Кожен з даних способів має як свої переваги та недоліки, але мета у кожної з країн одна – це економічне процвітання власної країни. Першою з теорій розвитку міжнародної торгівлі, яка розпочала трансформацію цього процесу це була теорія меркантилізму, згідно якої вважалося, що багатство країни вимірюється кількістю золота що знаходиться у ній. Далі була модель Х'юма, яка стала першою з альтернативних концепцій меркантилізму, де зазначалась важлива роль ведення країною зовнішньої торгівлі. Теорія абсолютних переваг А. Сміта, яка також розвивала думку і наголошувала на важливості відкритості ринків для того, щоб отримувати ті продукти та товари, які не є основними для країни, а віддавали навпаки ті на яких вони спеціалізуються, або мають їх надлишок. Пізніше, дану теорію розвинув Д. Рікардо у своїй праці теорія порівняльних переваг та шведські економісти-математики Хекшер та Олін. Також важливу роль відіграли роботи Леонтьєва, який показав недоліки у теоріях Хекшера та Оліна. Потім розвивалися більш сучасні теорії це теорії життєвого циклу товарів де доведено, що товар має 4 етапи: впровадження, зростання, насичення та занепад. Теорія подібності країн, яка свідчить про те, що товари які стали перенасиченими в одній країні, то вони готові на вихід на новий ринок. Останньою теорією є теорія конкурентних переваг Портера, де сказано про те, що кожна країна здатна формувати власне

конкурентне середовище, завдяки 4 умовам, які здатні підтримувати економічний стан країни.

3. Китай та США є важливими торговельними партнерами сьогодні, тому і торговельна складова є важливою у двосторонніх відносинах між цими країнами. На сьогоднішній день ВВП США є більшим за китайський. Американський ВВП характеризується поступовим зростанням, а Китайський показав з 2020 року хороші показники зростання, але у подальшому залишається на одному рівні. США імпортує найбільше товарів з Китаю, аніж з будь-якої іншої країни, проте останні 2 роки дана тенденція показує спадання і за нашим тренд-аналізом дане падіння буде спостерігатися і надалі, проте зважаючи на усі зовнішні питання даний прогноз може не здійснитися. Найбільше США імпортує з Китаю сировинних товарів, які будуть необхідні у різному виді промисловості. Говорячи про імпорт американських товарів Китаєм, то тут також спостерігалось стабільне зростання, проте зараз ми бачимо тенденцію, що свідчить про спад. Така взаємна тенденція, може свідчити про взаємну переорієнтацію ринків. Найбільша роль припадає на технологічні товари та мінеральні види палива, яке також необхідно для виробництва.

4. Інвестиції та технології це одна з причин, які стали причиною виникнення торговельної війни між даними країнами. Китайські інвестиції в економіку США активно падають, і продовжують знаходитися на низькому рівні. Найбільше Китай інвестує у технологічний транспортний та у сектор нерухомості. Інвестиції у технології пов'язані із взаємною співпрацею між країнами від якої виграють обидві сторони. У той час американські інвестиції у китайську економіку активно збільшуються і це свідчить про зацікавленість США у китайському ринку зокрема у технологічному секторі. Нами було проведено кореляційний аналіз де ми довели, що китайська економіка є залежною від інвестицій з боку США і якщо дані інвестиції стануть меншими, то економіка Китаю може охопити криза, яка сколихне економіку країни. Активно у Китайську економіку технологічні гіганти, тобто це ще раз свідчить про важливу роль технологій у відносинах між цими країнами. Нами було

досліджено експорт американських технологій до Китаю, після року ми спостерігаємо зростання. І незважаючи на напруженість між країнами було оновлено договір про технологічну співпрацю між Китаєм та США.

5. Економічні відносини між США та Китаєм перебувають у стані глибокої трансформації, що супроводжується зростанням напруженості, торговельними війнами та стратегічними протистояннями. Відносини між двома провідними економіками світу вже не базуються виключно на перевагах глобалізації, а значною мірою визначаються геополітичними амбіціями, технологічною конкуренцією, питаннями безпеки та впливом на інші регіони світу. Торговельні обмеження, суперечки щодо Панамського каналу, технологічне протистояння в галузі штучного інтелекту та напівпровідників, а також питання підтримки Китаєм росії у війні проти України стали ключовими факторами ескалації конфлікту. За відсутності діалогу та компромісу наслідки такого протистояння можуть бути руйнівними як для країн, так і для світової економіки в цілому, особливо для країн, що розвиваються. Все це робить подальший розвиток відносин між США та Китаєм непередбачуваним, де кожен крок може мати далекосяжні наслідки для стабільності світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Система світового господарства: міжнародні економічні відносини.
URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22344/
2. Шевченко В. Міжнародні фактори рекомпозиції руху капіталу в сучасних умовах / В. Шевченко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2012. - Вип. 105(2). - С. 180-186. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2012_105\(2\)__32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2012_105(2)__32).
3. Гаврилюк, І. (2024). СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РУХУ КАПІТАЛУ. Економіка та суспільство, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-35>
4. 1. 8.1. Форми міжнародного руху капіталу URL: <https://buklib.net/books/26953/>
5. Пахуча Е.В. Місце і розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/20.pdf
6. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
7. Foreign Direct Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp>
8. Foreign Direct Investment or FDI. URL: <https://groww.in/p/foreign-direct-investment>
9. Foreign Portfolio vs. Foreign Direct Investment: What's the Difference? URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/060115/what-difference-between-foreign-portfolio-investment-and-foreign-direct-investment.asp>
10. What is Foreign Portfolio Investment? URL: [https://www.nirmalbang.com/knowledge-center/foreign-portfolio-investment.html#:~:text=Foreign%20Portfolio%20Investment%20\(FPI\)%20involves,known%20as%20Foreign%20Portfolio%20Investors](https://www.nirmalbang.com/knowledge-center/foreign-portfolio-investment.html#:~:text=Foreign%20Portfolio%20Investment%20(FPI)%20involves,known%20as%20Foreign%20Portfolio%20Investors).
11. Borrowed Capital: Definition, Forms, How It's Used, and Example. URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/borrowed-capital.asp>

12. Причини міжнародної міграції робочої сили та її види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19307/>
13. Labour migration. URL: <https://www.ilo.org/topics-and-sectors/labour-migration>
14. Форми міжнародного обміну технологіями. URL: <https://studfile.net/preview/3363334/page:4/>
15. What Is a Franchise, and How Does It Work? URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/franchise.asp>
16. Механізми міжнародної передачі технології. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19309/#:~:text=%22%D0%9D%D0%BE%D1%83%2D%D1%85%D0%B0%D1%83%22%20%E2%80%94%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F,%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8%2C%20%D1%89%D0%BE%20%D0%BC%D0%B0%D1%8E%D1%82%D1%8C%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83%20%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.>
17. What is a Licensing Agreement? URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/licensing-agreement/>
18. Licensing Agreement: Definition, Example, Types, and Benefits. URL: <https://www.investopedia.com/terms/l/licensing-agreement.asp#:~:text=Licensing%20agreements%20are%20legal%20contracts%20that%20are%20written%20between%20two,to%20which%20licensing%20is%20allowed.>
19. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. для студ. закладів вищої освіти / Т. В. Орехова, І. В. Хаджинов, М. В. Савченко та ін.; за заг. ред. Т. В. Орехової. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 324 с
20. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.

21. Міжнародні економічні відносини: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА галузі знань 0306 – «Менеджмент і адміністрування» / О.С. Мороз. – Запоріжжя, ЗДІА, 2016.– 125с.
22. International trade in services. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=International_trade_in_services#General_overview
23. International (Global) Trade: Definition, Benefits and Criticisms. URL: <https://www.investopedia.com/insights/what-is-international-trade/>
24. GDP (current US\$) - United States. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=US>
25. GDP (current US\$) – China. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN>
26. Bilateral trade between United States of America and China Product: TOTAL All products. URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=
27. Криза з яйцями. Чому у США вони так різко дорожчають і зникають. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3rwyw1dn57o>
28. U.S. Relations With China. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-withchina/#:~:text=Bilateral%20Economic%20Relations&text=U.S.%20goods%20and%20services%20trade,4%20billion%20in%202023.>
29. Bilateral trade between China and United States of America Product: TOTAL All products. URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=
30. China to boost food imports from Latin America, Europe as US trade war escalates. URL: <https://www.reuters.com/world/china/china-boost-food-imports-latin-america-europe-us-trade-war-escalates-2025-03-05/>
31. Сутність зед. Класифікації та групування в статистиці зед. URL: <https://studfile.net/preview/5768503/page:8/>
32. How is China hitting back against US tariffs? URL: <https://www.bbc.com/news/articles/czj31l4p7vzo>
33. Chinese Investments in the US—Handout. URL: <https://www.aei.org/multimedia/chinese-investments-us-handout/>

34. China Restricts Companies From Investing in US as Tensions Rise. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-04-02/china-restricts-companies-from-investing-in-us-as-tensions-rise>
35. Trump Targets China With Biggest Salvo So Far in Second Term. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-02-24/trump-targets-china-with-biggest-salvo-of-moves-of-second-term>
36. Foreign direct investment position of the United States in China from 2000 to 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/188629/united-states-direct-investments-in-china-since-2000/>
37. U.S. companies heavily tied to China and stocks to watch next year? URL: https://www.reddit.com/r/ValueInvesting/comments/1hq6zi4/us_companies_heavily_tied_to_china_and_stocks_to/?rdt=42210
38. Intel's China investments may have spurred fresh US restrictions. URL: https://www.theregister.com/2024/07/16/intels_china_investments_may_have/
39. Apple is investing another \$99 million in renewable energy in China URL: <https://qz.com/apple-invest-99-million-renewable-energy-china-supply-1851771902#:~:text=The%20company%20said%20it's%20committed,suppliers%20with%20renewable%20energy%20sources.>
40. Qualcomm Ventures ups China tech funding. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202302/13/WS63e99049a31057c47ebae5de.html>
41. Applied Materials warns of revenue hit from new Chinese chip export restrictions. URL: <https://siliconangle.com/2025/02/13/applied-materials-warns-revenue-hit-due-new-restrictions-chinese-chip-exports/>
42. Several investors mulling \$1bn Starbucks China stake acquisition, report says. URL: <https://www.worldcoffeeportal.com/Latest/News/2025/February/Potential>
43. US, China sign 5-year amended agreement on science and technology cooperation. URL: <https://www.voanews.com/a/us-china-sign-5-year-amended-agreement-on-science-and-technology-cooperation-/7900132.html>
44. China, US extend Science and Technology Cooperation Agreement for another five years. URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202412/1325020.shtml>

45. List of importing markets for a service exported by United States of America Service: 10.3.1.3 --- --- Scientific and other technical services. URL: https://www.trademap.org/Country_SelServiceCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c842%7c%7c%7c%7c%7c%7cS10003001003%7c4%7c3%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1

46. Tech wars: US-China rivalry for electronics out to 2035. URL: <https://www.coface.com/news-economy-and-insights/tech-wars-us-china-rivalry-for-electronics-out-to-2035>

47. A look at the US-China tech cold war. URL: <https://www.telecoms.com/public-policy/a-look-at-the-us-china-tech-cold-war>

48. US-China Economic Relations: Navigating Trade Tensions and Investment Opportunities in a Shifting Landscape. URL: <https://farmonaut.com/asia/us-china-economic-relations-navigating-trade-tensions-and-investment-opportunities-in-a-shifting-landscape/>

49. The US-China trade escalation has no end in sight. Here's why Beijing's not backing down. URL: <https://edition.cnn.com/2025/04/10/business/us-trade-war-china-escalation-analysis-intl-hnk/index.html>

50. A Multipolar World Order: U.S.-China Relations Under a Second Trump Administration. URL: <https://gjia.georgetown.edu/2025/02/03/a-multipolar-world-order-u-s-china-relations-under-a-second-trump-administration/>

51. США підняли митні тарифи для Китаю до 145%. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3980703-ssa-vstanovili-mitni-tarifi-dla-kitau-na-rivni-145.html>

52. U.S. and China Agree to Temporarily Slash Tariffs in Bid to Defuse Trade War. URL: <https://www.nytimes.com/2025/05/12/business/china-us-tariffs.html>

53. US and global economic outlook deteriorates in Trump trade war, IMF says. URL: <https://apnews.com/article/recession-imf-economy-tariffs-5ec37492c9fac499923c094776b87552>

54. Товарообіг між Китаєм та США може скоротитися на 80%. URL: <https://glavcom.ua/world/world-economy/tovaroobih-mizh-kitajem-ta-ssha-mozhe-skorotitsja-na-80-1053553.html>
55. These are the hardest-hit US trading partners under Trump's tariffs. URL: <https://edition.cnn.com/2025/04/03/business/trumps-reciprocal-tariffs-countries-list-dg>
56. US Trade Deficit by Country 2025. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/us-trade-deficit-by-country>
57. Mapping China's influence around the Panama Canal. URL: <https://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-943c9a5e-32c0-4eae-8abb-4d9c4c6eae1e>
58. Great-power competition in the Panama Canal. URL: <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2025/04/great-power-competition-in-the-panama-canal/>
59. Диво інженерії і шалені прибутки. Чому Трамп готовий воювати за Панамський канал. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/panamskiy-kanal-istoriya-sporudzhennya-chomu-na-nogo-pretenduyut-ssha-50483751.html>
60. Панамський канал: що обіцяють Китаю погрози США їхнім сусідам. URL: <https://www.dw.com/panamskij-kanal-cto-sulat-kitau-ugrozy-ssa-ih-sosedam/a-71460937>
61. Кваліфікаційна робота бакалавра : методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. – 6-те вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 40 с.